

Sonja Sever
Bebec Miha

Ilustriral M. Sedej

Ko je bil večji, si je Mihec našel še drugega prijatelja, vaškega kovača. Ure in ure je posedal pri njem in z velikim zanimanjem opazoval, kako njegove močne roke oblikujejo žareče železo. O, da bi tudi on znal takol si je tiho želel. Kaj rad je vzel pilo in malo kladivo v roke in pomagal pri manjših delih. Kovač se je zelo čudil njegovi spretnosti in kar vzljubil je malega pomagača. Često je dejal: »Ko boš velik in močan, te vzamem za vajenca!«

Toda vse je kazalo, da Mihec ne bo nikoli za kovača. Dasi je bil že star skoraj enajst let, so bile njegove ročice nežne, kot jih imajo male deklice, a noge in telo šibko, da je komaj nosilo veliko glavo.

Nekega dne je kupil kovač v mestu stensko uro in jo obesil v sobo. To je bilo nekaj za Mihca! Kakor zamaknjen je strmel v nihalo, ki je neutrudljivo švigalo sem ter tja. Cele ure je opazoval kazalce in razmišljal o čudežnem stroju. Prosil je kovača, naj mu pokaže uro tudi znotraj, in ta mu je res ustregel ter odprl vrata. Mihec je gledal in gledal, dolgo strmel v zobčasta kolesa in skušal dognati njih tajno delovanje.

»Že vem, že vem!« se mu je nenadoma zjasnil obraz in vneto kazal kovaču, kako deluje ura. Ta na prvem spodnjem zobčaniku visi

utež in ga poganja, ta poganja drugega, a drugi tretjega tukaj v sredini, na katerem so kazalci, ki se vrte z njim. Srednji vrti četrtega in četrti petega na vrhu. Nihalo pa je zato tu, da spušča peti zobčanik pri vsakem nihanju točno samo za en zobček naprej.

„Res, prav tako teče ura!“ mu je začudeno pritrdil kovač. „Saj ti boš postal še cel urar!“ Mihec se je široko zasmejal in prikimal z glavo.

Ura in spet ura je odslej rojila Mihcu po glavi in že je bil prepričan, da bi znal narediti tudi ta čudežni stroj.

če bi le imel zato potrebne priprave. Biti urar se mu je zdelo najlepše na svetu.

Odslej se je vsak dan, ko je šel mimo vaškega zvonika ustavil in dolgo strmel v kazalnik, na katerem se niso nikoli zganili kazalci. „Kaj je neki tej uri, da vedno stoji? Bog ve kakšna kolesa ima? Mar se ne bi dala popraviti?“ Take misli so ga mučile. Vaški otroci pa so se mu spet smejali: „Čemu neki bebec tako buli v zvonik? „Miha-buli!“ ga je hitro krstil županov Francek in „Miha-buli, Miha-buli!“ so ga dražili otroci.

A kaj je to bilo Mihcu mar! Ura na zvoniku ga je vse bolj zanimala. In glej, neke jesenske nedelje, ko je cerkovnik v mraku zvonil jutranjico, je Mihec neslišno kakor senca švignil v zvonik. V rokah je tiščal torbico z orodjem. Brž se je skrtil v temen kot in čakal, dokler ni cerkovnik odzvonil in spet zaklenil vrata. Ko je ostal sam, se je oprezno splazil po strmih stopnicah navzgor. Obdajala ga je trda tema in počasi se je tipal naprej. Tipal in plezal je, dokler se ni znašel v odprti lini pod zvonovi.

Sveža jutranja sapa mu je zavela v obraz in nenavadno lepo čustvo ga je obšlo tu v višavi. Globoko pod njim je ležala vas v jutranjem mraku. Tu pa tam se je že prijazno svetilo kako okence in iz dimnikov se je vil proti nebu rahel plavkast dim. Nad temnimi obrisi gorovja se je porajala prva zarja in zvezdice so čedalje bolj bledele. Naenkrat se je Mihec preplašeno zdrznil. Mimo njegove glave je nekaj švignilo. Ah, postovka je zletela na jutranji sprehod in se lahkotno zibala okrog zvonika. Hrepeneče je Mihec stegnil roke za ptico, spet se je v njem zbudila silna želja po letenju. O, kako krasno bi bilo tako leteti kakor postovka nad dolino, se zibati v sončnih žarkih ter se dvigati do neba! Mar mu ni mama povedala, da je tisti lepi raj, ki je naslikan nad oltarjem z Jezuščkom, Marijo in angeli, nekje tam gori nad sinjim nebom? O, da bi imel peruti, letel bi do nebes, a tedaj bi gotovo videl pravo Marijo, živega Jezuščka in samega Boga na zlatem prestolu! Tako pa je brez moči in majhen, privezan na zemljo. Tako je razmišljal in žalostno gledal za ptico, ki je izginila v gozdu.

„Kaj, če bi si naredil peruti!“ mu je hipoma kakor blisk šinilo v glavo. Ta nova misel ga je tako prevzela, da je zatrepetal po vsem telesu. V tem se je postovka spet vrnila in krožila okrog stolpa. Mihec je vročično opazoval vsak njen gib, ne bi li odkril tajnosti letenja. Tako je bil zatopljen v svoje opazovanje, da je čisto pozabil, čemu je prišel v zvonik. Medtem so ugasnile vse zvezdice in svetel dan se je razlil po dolini.

Nenadoma je Mihec ves vzdrhtel. Čuden trepetajoč udarec zraka mu je pretresel vse telo, takoj nato drugi in tretji in tla pod nogami so se tresla. Prepadeno se je ozrl in glej! Z velikim zamahom je nad njim nihal orjaški zvon in težek bat je udarjal po njem. Napeto je Mihec sledil gibanju zvona in ob vsakem udarcu bata čutil nenavaden pretres po vsem telesu. Tako se mu je prvič v življenju razodel glas. Silna žalost ga je nenadoma obšla, ta hip je spoznal, kako je ubog, ker nikoli ne bo zvedel, kaj pravi lepi zvon. Hrepeneče se mu je še bolj približal in s celim telesom željno skušal sprejemati njegove glasove. Toda zaman, le trepetajoč zrak ga je oplazil pri vsakem udarcu.

Počasi se je zvon ustavil, v lini je bilo spet vse mirno, a Mihec si je obrisal solzne oči.

Tedaj se je spomnil, čemu je splezal v stolp in iskal je uro. Ker je ni našel okrog zvonov, se je spustil po stopnicah nižje. In res je zagledal v spodnjem odelku orjaško kolesje. „To naj bi bila ura?“ se je začudil. „Joj, kako je velika!“ Saj so pa bila tudi neka-tera kolesa skoraj tako visoka kakor on sam. „Seveda je ura!“ Tu je nihalo, toda kako je ogromno! Od enega nadstropja seže v drugo! In tudi uteži so tu, pravi velikani! Kar trije vise na debelih vrveh, ki drže skozi tri nadstropja! Ta orjaška ura je Mihca vsega prevzela in na mah so bila pozabljena krila, zvonovi in ves svet okrog

njega. Zamaknil se je v kolesje, hodil sem, hodil tja, gledal od zadaj in od spredaj ter skušal razvozljati to skrivnostno delovanje. Iz torbe je vzel orodje, odvil tu in tam kak vijak, da je lahko natančno pogledal v stroj, in ga skrbno zopet privil na mesto. Kmalu je dognal, da ni ravno velike razlike med to in kovačevo uro. Ena vrsta koles z enim utegom in nihalom je bila prav taka. Toda čemu še dve vrsti koles in še dvoje uteži? Dolgo, dolgo je ugibal, plezal gor in dol, dokler ni končno odkril žice, ki je vodila proti zvonu. Brž je pohitel v lino in tu odkril kladivo, ki udarja po velikem zvonu, če se potegne za žico. Sedaj se mu je posvetilo: Drugi dve kolesi sta zato tu, da ura bije in naznanja čas. To je bilo za Mihca čudovito razodetje! Sedaj mu je bilo vse jasno.

„Toda zakaj ura ne gre?“ se je zamislil. Z močnimi sunki je zagnal nihalo, toda zaman, kolesa se niso zganila. Našel je ročico za navijanje uteži in jih z velikim trudom navil. A tudi sedaj se kolesa niso premaknila.

Začel je iskati, kje neki bi mogla biti napaka. Pregledal je vsak vijak, vsako os, vsako kolo in vso uro očedil prahu, ki ga je bilo palec na debelo. Namazal je tudi osi, toda spet vse zaman. Kolesa se niso in niso hotela zganiti. Končno je točno pregledal zobovje, zob za zobom. In glej, res, tam na skritem mestu, kjer grabijo kolesa druga v drugo, so našle njegove bistré oči skrivljen zob. Mihcu se je zjasnil obraz. Brž je vzel klešče, kladivo in dleto in skušal zob naravnati. Ali to ni bilo tako lahko. Zob je ležal silno nerodno, še s svojo majhno roko je Mihec komaj segel do njega in dolgo, dolgo se je trudil.

Čas je medtem potekel kakor bi trenil. Cerkovnik je že davno odzvonil k deseti maši, tudi poldne je že zvonil. Mihec se še spomnil ni na kosilo in da ga mati v skrbeh čaka doma. Ljudje so se že zbrali k popoldanski službi božji, ko se mu je končno posrečilo zravnati skrivljen zob. Pola pričakovanja je zopet pogljal nihalo.

„Kolesa se vrte, se vrte!“ se je razveselil, ko je jelo zadnje kolo zob za zobom preskakovati.

Napeto je opazoval, če se ne bo nihalo ustavilo. Toda ne, lepo enakomerno je nihalo sem pa tja, sem pa tja. Naenkrat je v uri nekaj preskočilo. Premaknili so se vzvodi, drugo kolesje se je pogljal in trikrat potegnilo za kladivo. „Ura gre, ura gre!“ je zavriskalo v Mihcu in ves blažen je opazoval vrteča se kolesa.

Popoldanska služba božja se je končala in ljudje so postajali pred cerkvijo. „Kaj je to?“ so se zdajci vsi zdrznili in zastrmeli v zvonik. Na velikem zvonu je po dolgoletnem molku odbila dvanajsta ura in kazalci, ki so leta in leta uporno stali na pôli dvanajstih, so kazali poldan. Cerkovniku, ki se je pripravljal, da zaklene božji hram, so padli ključji iz rok, a gospodu župniku je zastala sapa.

„Cerkovnik, kdo je v zvoniku?“ je začudeno vprašal gospod.

„Nnee vem,“ je jecljal starček ves zbeگان. „Zvonil sem vedno sam in stolp zaklenil.“

„Zaklenil? Kako pa da sedaj naenkrat ura gre in bije? Mar so jo dobri duhovi popravili?“

„Ne, ne vem, res nne vem, gospod župnik, tudi duhov nisem videl!“ je ves zmeden menjal cerkovnik.

„Ura gre, ura gre, dobri duhovi so jo popravili!“ je završalo med ljudi okrog cerkve in kmalu je bila vsa Dolga vas zbrana pod zvonikom in strmela v kazalce, ki so se počasi pomikali naprej.

„No, pa pojdite vendar gledat, kaj se godi v zvoniku!“ je končno dejal župnik. Toda cerkovnik se je izmikal, češ da ga danes njegove stare noge strašno bole in ne bi zmožel strmih stopnic. Tudi od vaščanov se nihče ni ponujal.

„No, zlomka, pa pojdimo vendar pogledat, menda nas ne bodo duhovi požrli!“ se je končno zasmel kovač, odklenil vrata zvonika in se pogumno vzpel navzgor. A sledilo mu je še nekoliko veselih vaških fantov.

Okrog cerkve je nastala grobna tišina. Vsi so strmeli v zvonik in napeto pričakovali, kaj se bo zgodilo. Hipoma so se preplašeno zdrznili: iz stolpa je odbila ura en četrt. Cerkovnik si je z rokavom brisal pot s čela in se skrivaj prekrizal.

Medtem je kovač dospel do ure. Od srca se je zakrohotal, ko je mesto nevarnih duhov zagledal svojega prijateljčka Mihca, ki je tam stal umazan od pete do glave in z žarečim obrazom strmel v kolesa. V rokah je še držal klešče in kladivo.

„Ti si pa res tič!“ ga je udaril kovač po rami. Mihec se še prestrašil ni. Široko se je zarežal in živo kazal s prstom, kje je popravil napako. Medtem so prilezli tudi drugi fantje do ure in veliko smeha je bilo v zvoniku na račun dobrega duha.

„Hajdi, Mihec, sedaj bova pa še naravnala uro, da bo tudi prav kazala. Spodaj pa naj mislijo, da so nas vse pobrali duhovi.“ Sukali so kazalec in ura je bila poli, tri četrt, eno, dve in kar naprej.

Sedaj so šele vaščani buljili v zvonik! Kazalci so se vrteli kakor blazni, a ura je bila in bila.

„Kaj za božjo voljo se vendar godi v stolpu?“ so se plašno spogledovali. „Niti kovača niti fantov ni nazaj!“ Še župnik je postal nestrpen.

Naposled je ura kazala pravi čas, kazalca sta se ustavila in v stolpu je vse utihnilo. Kako so ljudje debelo gledali, ko sta se kmalu nato prismejala iz zvonika kovač in bebec Miha.

„To je tisti skrivnostni duh, ki je popravil uro! Sedaj si ga dobro ogledajte!“ je kovač smejoč predstavil svojega malega prijatelja.

„Kaj, kako? Bebec da je popravil uro?“ je završalo med občinstvom in nihče ni mogel tega prav verjeti.

„Kaj se tako čudite?“ jih je zavrnil kovač, „saj sem vam vedno pravil, da je to bister fant!“

„Tako je!“ se je oglasil še mlinar. „Tudi jaz sem že pred leti rekel: škoda, da je mutec, kaj vse bi lahko postalo iz njega.“ Mlinar se je nato obrnil k fantu, rekoč: „Pridi jutri k meni, vem da boš popravil tudi mojo staro uro!“ Mihec je žarel od sreče in živahno prikimal.

Tedaj je pristopil k njemu tudi župnik, mu položil levico na glavo in z desnico segel v žep. „Tu imaš Mihec petak,“ je dejal. „Pošteno si ga zaslužil! Koliko mazačev je že bilo v zvoniku in vsi so trdili, da ni ura za nič, ti si jo pa popravil. No, se pa oglasi tudi pri meni, imam neko staro škatlo, mogoče tudi to še spraviš v tek.“

„Mihec, kje si? Kod se potepaš? Že ves dan te iščem okrog, koza pa stoji v hlevu!“ se je zdajci prerila skozi gnečo Mihčeva mati. Mihcu so zasijale oči, urno je stekel k mami in ves srečen kazal z eno roko na stolp, z drugo petak. Mama ni ničesar razumela in začudeno gledala zdaj na stolp, zdaj na denar v Mihčevi roki.

„Nič se ne budujte botra,“ jo je tedaj miril kovač. „Lahko ste ponosni, imenitnega sina imate, cel mojster je! Nikoder se ni potepal, uro v zvoniku je popravil in dobil zato od gospoda župnika petak.“

„Kako?“ se je začudila mama. Njen sinček, — njen revček, da je popravil uro! Od sreče so ji zalesketale solze v očeh. Aj, seveda je bila ponosna na svojega Miha! Mar ni ona že davno vedela, kako je spreten in da bi lahko marsikaj dosegel, če ne bi bil gluhi in nem. Ljubeče je prijela sinka za roko in mu dejala: „No, saj si res bil priden, sedaj pa pojdiva domov, gotovo si že hudo lačen.“ In krenila sta proti domu.

Vaščani so še dolgo postajali okrog cerkve in premevali ta dogodek. Saj res ni bila mala stvar, da jim po tolikih letih ura spet bije in kaže čas. Kar ponosni so bili, da je to naredil njih domačin in da imajo sedaj takega mojstra, kakor ga nima nobena vas daleč naokoli. Otroke pa je bilo kar sram, da so se norčevali iz Miha. Sedaj so pač vedeli, zakaj je tako buljil v zvonik in nikoli več ga niso klicali „Miha-buli“.

Odslej je bil Mihec kar važna oseba v Dolgi vasi. Ko se mu je celo posrečilo popraviti tudi župnikovo in mlinarjevo uro, je zaslovel kot velik mojster.

Kmalu potem je Mihec doživel najsrečnejši trenutek svojega mladega življenja. Nekega dne ga je poklical gospod župnik k sebi v župnišče. Tam sta bila tudi kovač in mlinar.

„No, Mihec,“ je dejal župnik. „Ker si nam tako dobro popravil ure, smo ti naročili iz mesta to škatlo, da boš imel tudi s čim delati!“

Joj, kako je Mihec strmel, ko je dvignil pokrov. Iz škatle je zasijalo prekrasno orodje, kakršnega si še v sanjah ni mogel zamisliti. Tu so bila kladiva, drobna in večja, klešče najrazličnejših oblik in velikosti, škarje, ki so rezale pločevino, svedri za kovine in les, pile vseh vrst, žage za les in železo, malo nakovalo, a višek vsega je bil mali primož, ki si ga je že tako dolgo želel. Nič, prav nič ni manjkalo in Mihec ni mogel verjeti, da je vse to res njegovo. Od same sreče ni vedel, kako je prišel iz župnišča in domov. Do poznega večera je sedel pod orehom, ljubeče ogledoval vsak posamezni kos in občudoval prekrasen dar. Ta dan ni bilo menda na vsem svetu srečnejšega otroka. Odslej ni bilo srečnih dni ne konca ne kraja. Koliko lepega pa se je tudi dalo sedaj s tem orodjem narediti! Tudi mama se je radovala, ko je videla svojega revčka tako zadovoljnega. Le koza sivka ni imela pravega razumevanja za take reči. Odkar je bila ta preklicana škatla pri hiši, ni več prišla do prave paše.

Kmalu se je pokazalo, da ne zna Mihec popravljati samo ure, temveč tudi vse mogoče druge stvari, posebno sedaj, ko je imel tako imenitno orodje. In za čudo, skoraj v vsaki hiši se je našla kaka stvar, potrebna popravila. Tu stara skrinja z umetno ključavnico,

ki se že dolgo ni dala zaklepati, tam zlomljen kolovrat, dekleta so mu nosila raztrgane verižice in zlomljen lišp, a otrokom je popravljaj igrače in kaj spretno nadomestil punčkam manjkajoče ročice in nožice. Za popravilo so mu vaščani kaj radi napolnili malho z raznimi dobrotami, a tudi marsikak drobiž mu je padel v žep. Tako je bil mami, dasi mutec, v veliko pomoč.

Toda kaj kmalu Mihca niso veselile stare ure in razna popravila. Vse druge in večje želje so mu rojile po glavi. Zamisel, da bi si naredil krila, s katerimi bi letel kakor postovka, ga ni več zapustila. Od dneva do dneva ga je bolj mučila. Sedaj, ko je imel tako imenitno orodje, se mu je zdel ta načrt kar izvedljiv. Ure in ure je opazoval lastovice, kanje in vrane, pa tudi metulje in vse druge krilatce. Ujel je goloba in si prav natančno ogledal, kako so ustvarjene njegove peruti. Še ponoči mu te misli niso dale spati. Razmišljal je in razmišljal, kako in iz česa bi si naredil umetna krila in kam bi si jih pritrdil. Končno se mu je zdelo, da je vse dognal in z veliko vnemo se je lotil dela. Bila je ravno zima in časa je imel na pretek.

Najprej si je naredil iz močnih leskovih šib dva velika okvirja, v obliki orjaških podolgovatih lopat. Nato je začel marljivo zbirati peresa. Dan na dan jih je hodil iskat od hiše do hiše in pretaknil vsa dvorišča, kurnike in golobnjake. Kjer koli so zaklali kako kuro ali petelina, je prosil za peresa. Čim večja so bila, tem bolj so mu bila všeč. Posebno rad se je sukal okrog županove kuharice in mlinarice, kajti tam je dobil kar cele gosje in račje peruti. Vsi so se že začudeno spraševali, kaj neki se je bebec zopet zmislil in čemu mu bo toliko perja. Če bi zbiral puh, bi rekli, da si želi toplo perjanico. Toda ne, ravno največja in najtrša peresa so mu bila najdražja. Otroci so rado vedno tiščali vanj, ali zaman, ni jim hotel izdati, kaj snuje.

Medtem je Mihec doma pridno delal. V okvirja je pritrdil okrogle leskove šibe kakor strune na citre. V njih je zvrtil luknjico pri luknjici in v te luknjice je začel pritrdjevati z lesenimi klinčki peresa, vrsto za vrsto, tako da so pokrivala kakor strešne opeke površino okvirja. Mama je z zanimanjem opazovala njegovo delo. Ko ga je vprašala, kaj neki bo iz tega, se je ves blazen zasmel in kakor ptica zakrtil z rokami.

„A, že vem,“ se je muzala mama. „Letel bi rad, kaj ne, revček! No, pa bomo videli ali se ti tudi to posreči!“ Dasi je bila prepričana, da je to nemogoče, mu ni hotela vzeti veselja in mu je še sama pri nesla marsikak šopek peres.

(Dalje)

Gingatajeva pot

Ilustriral Fr. Godec

Ko so drugi ljudje iskali srečo po vseh potih, se pehali za njo po širnem svetu in jo lovili z dobrikanjem in prevaro, je položil Gingataj svojo usodo tako rekoč v božje roke. Živel je tri sto let na svoji zemlji, mirno živel, gledal za soncem in za črnimi oblaki, pel s pomladjo in strupeno burjo, tepel se s snegovi in vsakovrstnimi biriči, orač, sejal, žet, kosil, drvaril, klel in molil in prav nič mu ni bilo mar, kaj se godi onstran hribov. Polje je kazalo dobro, hodil je po visoki travi, ob rumeni pšenici, segal je z žuljavo roko po klasju in se smehljaj. Seveda, drugače je pa šlo marsikaj mimo. Skrta zemlja se je odprla radovednim očem, čez hribe je zlezla široka cesta, polna voz, avtomobilov in gosposkih ljudi. Gingataj je pa vsem obračal hrbet in gledal po svojem. Da, v teh dolgih letih je že toliko prerahljal zemljo, da je bila darežljiva ko mati in otrok obenem, razširil je polje v gozdove in iztrebil grmovje.

Nekega dne se je pa zbudil, razširil je oči in se začudil. Prestrašil se je nepoznane samote. Ozrl se je po svetu. Ali je res sam, čisto sam? Vsepovsod mimo njega so drveli ljudje, hiteli mimo s kolesi, z vozmi, nobeden se ni mogel ustaviti. Cesta čez hrib se je kadila v prahu, široko polje je pa molčalo. Zdelo se mu je, da tudi rodi ne več kot prejšnje čase. Kot da se je zemlja utrudila, kot da jo vznemirja hrup. Potem so prišli mrzli davkarji in terjali plačilo. Gingataj je občutil vse kot nepotrebno zlo. Kašče so bile prazne, hlevi prazni in nekega dne so prišli možje v čeladah in z orožjem v rokah. Gingataj je zaškripal z zobmi, nato je pomignil ženi, vzela sta otroke in odšli so po svetu, kakor sto drugih. Stopili so na široko cesto. Ljudje so se premikali na obe strani s čudovito naglico, Gingataj pa ni vedel, kam bi krenil s svojimi. Čez čas se je odločil. V hribih ne more biti kaj drugega ko vsakdanji stradež, zato se je obrnil v ravnino. Široka cesta se je bleščala do nepoznanega obzorja v daljavi. Pokrižali so se in odšli.

Dolgo so hodili, da so prišli do prve vasi. Lepe bele hiše so zbudle Gingataja. Tukaj mora biti lepo življenje, je pomislil. Oziral se je po tujih ljudeh, dokler ni našel človeka, ki se mu je zdel najimenitnejši, stopil je k njemu in mu razložil. Stvar je taka in taka, ni mogel več prebiti na svoji zemlji, nič miru, nič kruha in zdaj so ga tako rekoč prepodili, tu je pa gotovo drugačen svet in bo dobil kaj dela. Imenitni človek se je ozrl v močnega kmeta, v njegove lačne otroke in je odkimal. Tako se mu zdi, kakor da je prišel prepozno, vse je urejeno, ves svet, vsak človek ima svoj prostor in ga noče odstopiti. Lahko bi pa poskusil še kje drugod, mogoče bo našel srečo.

Gingataj je dobrovoljno vzdihnil in se napotil dalje.

„Zdi se mi, da smo res nekaj zamudili,“ je rekel ženi, „čisto drugačni smo kot drugi ljudje.“

Potem se je že v drugi vasi spet ponudil za delo. Saj imajo vendar široko polje in on je močan, marsikaj prenese. Gledali so ga in se smehljali. Nekateri so celo potipali njegovo roko. Res, močan je. Toda zdaj delajo povsod s stroji, kaj bi z njim in njegovo močjo?

„S stroji,“ je zastrmel Gingataj po polju. Spet je prišel prepozno.

Tako je prehodil vas za vasjo, potrkal je pri vseh hišah in se skoraj postaral. Sključil se je v dve gube in obraz se mu je zresnil. Nekolikokrat se je domislil, da bi se vrnil. Ustavil se je sredi ceste in začel premišljevat, kje se prav za prav nahaja. Da, skoraj ne bi vedel za pot. Najbolje, če gre naprej, samo naprej.

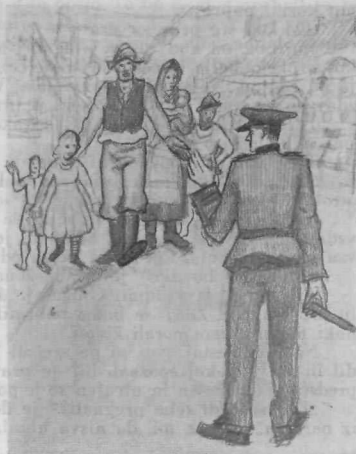
Šel je in prišel do velikega mesta. Zdravi vonj širokega polja in dobre zemlje je usahnil, nosnice mu je napolnil težek vzduh mestnega šuma, tovaren, avtomobilov. Ko negoden otrok je stopal po širokih cestah, tik za njim je hodila žena in za njo se je vlekle sedem otrok, drug drugega so držali za roke. Stražnik na križpotju se jih je prestrašil, ustavil ga je in odpeljal na stražnico. Gingataj se je ponižno opravičeval. Gospodje so pogledali v knjige in so ga spoznali:

„To je še eden starih kmetov, ki so ostali iz davnih dni. Ta se bo težko privadil. Toda pustimo ga, dokler ne napravi nič hudega.“

In so ga spustili. Le to so ga poučili, naj ne hodi po sredi ceste, kakor doma na vasi, da ga kaj ne povozi. No, tega se ni bal. In zdelo se mu je tudi, da se mu vsa vozila že od daleč umikajo.

Stopal je z ženo in otroki po širokih ulicah in se umikal gosposkim avtomobilom ter se čudil. Ne, tukaj ni nikjer dela. Postajal je lačen in tudi otroci so godrnjali. Le žena je molčala. Ogledovala je gosposke obraze in radovedno ugibala, kje so pač dobili toliko krasot, zraven pa čakala, kje se bodo ustavili, zakaj že od mladega je bila vajena, da ima človek nekje dom in da se

ne potepa kar tjavdan po svetu. Čez čas je podrezala moža, če še niso prišli do konca. Seveda, doma je bil Gingataj vseveden, znal je uganiti vreme in rast in letino, tu pa mu je glas obromel, zagodrnjal je nekaj, da bodo že še videli, sam zase je pa sklenil, da mora čimprej nekje potrkati. Ustavil se je pri zidarjih, ki so gradili visoko palačo. Ženo in otroke je pustil na cesti in je stopil bliže. Ni še dobro spregovoril, ko so se mu zasmejali in mu odkimali. Ponovil je še enkrat vprašanje. Mlad zidar je dvignil opeko. Spoznal je, da se ne more do ničesar dokopati in se je umaknil. Zdaj ni več občudoval lepih ulic, od nekod je rasla vanj misel, da mogoče ne bo mogel dobiti dela. Nekaj časa je še vedno upal, da je pač treba trkati in se bo samo odprlo. Oglasil se je pri dveh, treh hišah in se potrpežljivo umaknil. Črne tovarne na koncu mesta so šumele in ga vabile k sebi. Toda že pri vratih so mu odkimali. Zaradi dela? O tem sploh ne govorijo. Kako tudi, ko bodo itak vsak čas nehali z obratom. Da, da, časi so se spremenili. Gingataj si je obrisal potno

čelo in se ozrl po cesti. Majhne gruče so postajale po drevoredu, slonele ob ograjah. Ljudje so bili bledi, mršavi in neobriti, roke so nerodno skrivali v žepih in oči so jim že davno ugasnile. Mrtvo so čakali, da bo prešel dan.

Gingataj je stisnil zobe in se spustil v razgovor. Kaj res ni mogoče najti nobenega dela? Mogoče kje na polju ali kaj podobnega, bliža se čas žetve, vsekakor bodo potrebovali ljudi. Ne, tukaj ne poznajo polja, hrano dobivajo od nekod daleč. Na polju že ne. Gingataju je zastala sapa. Torej sploh ne more biti dela? Nemogoče. Potemtakem je vse življenje nepotrebno. Da, zaradi življenja bi se moral javiti na magistratu. Mogoče bi dobil celo kaj podpore. Gingataj je s težavo doumel, kaj je magistrat. Pa kje je ta urad? Pokazali so mu in odšel je z ženo in otroki. Blodil je od urada do urada, povsod so mu kazali naprej.

„Od kod ste prav za prav?“

„Moj Bog, od kod? Tega Gingataj ni znal pojasniti. Tam daleč je kos širokega polja in cesta se smeje čezenj in drevje je okoli hiše, hiša je pa že stara in se nekoliko nagiba. Včasih je bila sama in v samoti, zdaj je pa zrasla nekaka vas in ji pravijo Dobrava, da Dobrava.“

Torej ne spada k mestu? Vsekakor ne. No, za tiste ni podpore, naj si pomagajo sami.

Tega Gingataj ni mogel doumeti. Začel je razkladati, da mu ni za kako miloščino, nekaj bi rad delal, ko je močan in ima sedem otrok. Niso ga poslušali, kakor da so takega govorjenja že vajeni.

Ko se je nagnil večer in se ni še nič zgodilo, je Gingataj prvič vzdihnil. Sploh se je čudil, kako da je vsa njegova upornost izginila, vsa moč odnehala, kot da je pijan od težkega zrduha.

„Ali še ne bo nič?“ je dejala žena. Tudi otroci so godrnjali.

„Nič, nič!“ je vzdihnil Gingataj. „Zdaj smo kot drugi brezposelni in nič drugače. Zdaj se bomo pobratili s stradežem in kradežem, na neki način bomo morali živeti.“

Na predmestni poti so pa srečali Boga. Gingataj se ni nič začudil in ga je takoj spoznal. Bil je prav tak, kakor si ga je v mislih predstavljal. Prašen in utrujen se je postavil pred nje in se nasmehnil.

„Kaj so tudi tebe pregnali?“ je dejal Gingataj in spustil otroka iz naročja. „Zdi se mi, da nisva ubrala pravega časa.“

Bog je pa gledal po nebu, kakor da sodi o vremenu, nato je dejal:

„Ali ne bi šli kam ven iz mesta?“

Gingataj je pogoltnil izmučenost in je prikimal:

„Rad bi košček zemlje, tu pa ni svet za nas.“

Bog je vzel v naročje najmlajšega, Gingataj drugega, nato so se spustili v polje. Zadišalo je po otavi, ki je ležala v kopicah, zadišalo je po zemlji in nič več niso čutili utrujenosti. Gingataj se je sprva oziral po širokih njivah, sem in tja se mu je utrnila misel,

da bi bilo tudi zanj prav nekaj takega sveta, Bog je pa šel tiho dalje. Komaj so občutili pravo zemljo pod nogami, že je izginila utrujenost, splahnela je lakota, znova je vzplamtela v telesu nekdanja moč, eden izmed otrok je poskušal celo zapeti, kakor da ne gredo na težko pot, temveč nekam v bližnjo cerkev s procesijo.

Šli so in šli in po številu vasi, ki so jih prešli, so se ovedeli, da gredo z neznansko naglico. Ognili so se velikim mestom, ki so spala med lučmi in stražami, splavali mimo belih hribovskih vasic in Gingataj ni mogel doumeti, kam vodi ta pot. Zdaj pa zdaj so šli mimo straž, kakor mimo vojska, potem so videli visoke tovarne, ki so šumele s stroji tudi v noči, šli so ob obali jezer in od daleč so za trenutek videli celo široko morje.

Gingataj ni ugibal, kaj bo s to potjo. To bo že Bog opravil, si je mislil. Vsekakor bo zadosti zemlje za sedem otrok in zanj in za ženo. Prišli so daleč v hribe, nebo je bilo zagrnjeno s sončno lučjo. Tedaj se je Bog ustavil in pokazal po široki zemlji.

Gingataj se je pokrižal in prijel za lopato. Dotaknil se zemlje in videl je, da je mehka in rodovitna. Pogledal je po Bogu, videl je, da je tudi on začel kopati.

„Tu bo naš dom!“

Otroci so se zapodili v zemljo, žena je pokleknila. Ni pretekla debela ura, ko se je čez svet razgrnila velika njiva in Gingataj je zasopel stal na njenem koncu. Otroci so veseli topotali po razriti prsti in vriskali, Bog se je pa odpravljaj po svoji poti. Bil je ko dobrodušen star kmet in preden je šel, je obljubil, da bo prišel o žetvi pomagat.

Preteklo je sto let in na široki zemlji je zrasel rod, kakor ga ni bilo doslej, močan in zdrav in številen, da so trepetali sosede. Bil je pa Gingatajev rod, od jutra do večera je delal na zemlji in kar je časa še ostajalo, je bil pesem in veselje.

Pavle Kveder

Primskovska romarja

(Dolenjska legenda)

Ko je še Kristus s sv. Petrom hodil po naši zemlji in opazoval žoljenje in trdo kmetovo delo, se je zgodila ta zgodba.

Po Mali maši je bilo. Dolenjski vinogradi nad Temenico, na Primskovem, v Stari gori in v Sevnem so oživel. Začelo se je najljubše dolenjsko opravilo — trgatve. Takrat je bila kaj obilna. Ni čuda, da so bili ljudje tod okoli, posebno pa vinogradniki, zelo ponosni. Nekateri so postali celo ošabni. Vedeli so, da bo dosti vina in ga bodo lahko dobro prodali. Zaslužili bodo

za vse potrebno. Tudi sami bodo lahko pili in še kak dinar jim bo ostal za slabše čase.

Sonce je neusmiljeno žgalo tisto sobotno popoldne. Najstarejši niso pomnili take pripeke in sopare; saj je kar sapo jemalo. Popsod je bilo čuti ponosno zategle vriske, smeh je odgovarjal veselim burkam, med katerimi so se polnile brente... Trgači so bili razigrani; svinjske gnjati in vinska dobrota jim je dajala moč in jih spravljala v dobro voljo.

Med dehtečimi brajdami, ki so zdihovalle pod težkimi grozdi, je sonce tipalo med listi na pot. Po sevniški poti, obrobljeni z brajdami, sta prišla od Zaplaza sem utrujena popotna. Postala sta pred novo zidanico. Starejšemu se je poznalo, da je zelo upehan. Ves pregret in oznojen je bil. Komaj se je držal na bosih nogah. Mlajši je bil silno lep in višji. Poprosil je skopega vinogradnika Grabeža za požirek mošta, da se onemogli odžeja. Starec je popustil delo pri vijaku, stopil je od stiskalnice na prag. Z malimi, sivimi očmi je premeril popotna od zaprašenih nog do dolgih kodrastih las.

»Ničesar nimam odveč, da bi dajal postopaškim lenuhom, ki se klatijo okrog, ko morajo drugi trdo delati!«, je zagodrnjal Grabež.

»Midva ne postopava, dobri mož,« je povedal sv. Peter — ta je bil namreč starejši popotni — ki se je medtem malo odsopel. »Na božjo pot greva k Materi božji na Primskovo.«

»Ha — ha — ha...«, so se raztegnila v zbadljivo nasmeh starčeva usta. Porasla lica so se grbančila v smehu. »Zastonj se pa pri nas nič ne dobi, prav nič! Zaslužiti je treba. Pojdi, vzemi brento in nosi v tole kad grozdje do malice! Pošteno plačilo boš prejel.«

Sv. Peter je pogledal Kristusa, ki je tudi silno žejen obsedel pod brajdo ob zidanici. Iz njegovega pogleda je razbral, da naj le poprime za ponudeno delo. Odložil je dolgi plašč in dolgo popotno palico v kot za stiskalnico. Nadel si je brento in odšel v dno vinograda. Tam so bili že zbrani veseli ljudje. Nosil in nosil je. Težka brenta mu je vsakokrat bolj upognila hrbet. Znojil se je, da mu je kar curljalo po sivoobraslem, zagorelem licu.

Kristus pa je medtem poprijel pri stiskalnici za koš, napolnjen s skalami. Vrtil ga je, da je težko hrastovo sleme zaječalo in pritisnilo strelo ob klado. Štuci so se hitro polnili, starec jih je komaj sproti odstavljal in zamenjaval. Vkljub njuni pridnosti Grabežu delo ni bilo po volji. Jezil se je in celo nekajkrat zaspil nad Kristusom, da ne dela pridno. Kristus je pohitel še bolj in molčal. Zasmilil se mu je stari sv. Peter in zamenjala sta delo. Sv. Peter je odslej sukal koš. Kristus pa je nosil brente. Oba pa sta voljno trpela.

Čas malice je že davno minil. Utrujajoče delo je pregnalo vso prejšnjo dobro voljo. Trgači so obmolknili, nato pa tovariško tožili drug drugemu svoje gorje, ki ga jim je že pogostokrat prizadejal skopi in neusmiljeni Grabež.

»Malice ne bo, boste pa zvečer dobili vsak merico vinčka več,« je nekdo oponašal Grabežev glas.

»Verjemi grdavši! Meni še ni nikoli plačal vsega, za kar sva se domenila,« je tarnal drugi.

»Našega očeta je lani nagnal z goljufom, ko so mu na Štefanovo našтели, koliko dni v letu so delali pri njem. Kosili so, mlatili, okopavali in trgali, pa jim je dejal, da so pet dni preveč našтели. In res jim ni plačal tistih dni!«, je dejal nekdo.

»Pri meri in vagi je ravnal večkrat nepošteno z menoj. Pa kaj sem hotel? Ali prodati njemu cenó, ali pa hoditi pozimi bos in raztrgan,« je spet potožil nekdo.

Kristusa so boleli ti nevšečni pogovori. Smilili so se mu delavci. Verjel je njihovim tožbam, saj je sam videl in doživel, da je tudi njiju ogoljufal.

Sv. Peter ni dobil obljubljenе malice. Gladil si je ožuljeno ramo, iz bek spletenе naramnice so se mu zarezale vanjo. Z ruto si je brisal znoj in mislil na starčevо hudobijo. Vsakokrat mu je bila pot do zidanice daljša, vsakokrat bolj strma. Gotovo bi ga nekajkrat brenta poplekla nazaj, da ni bilo kolja, za katero se je ujel in oprijemal dalje pri vsakem koraku.

»Hitite, ne dremajte dokler vas sonce obseva,« je priganjal vse ostri Grabežev glas. Vsi so molče še bolj pohiteli. Vsem je šlo delo tako brž od rok, da so se napolnile že vse posode z natrganim grozrdjem, vsi sodi s sladkim moštom. Grabežu, ki je na tihem računal dobiček, so se od zadovoljstva kar svetila tolsta lica. Ker ni bilo več kam nositi in debatiti grozrdja, so trgači prenehali z delom. Tudi Kristus je obstal izmučen s polno brento pri vratih, postavil brento na tla in sedel na konec stiskalnice.

»Odriniti boba morala, da dospeva pred nočjo na Primskovo in najdeva prenočišče. Noč se že ponuja izza čateških reber. Daj nama, kar si obljubil, in kar sva zaslužila,« je prijazno poprosil sv. Peter Grabeža.

Porogljivo se jima je Grabež zasmеjal. Vzel je nekoliko odbit vrč in vanj natočil iz malega sodčka v kotu zelene tekočine. Ponudil je sv. Petru.

»Četudi sta samo postajala, namesto da bi se hitro zasukala, dam vsakemu vrč dobre starine,« je dejal in pomežiknil. Tudi ob teh starčevih besedah sta obmolčala.

Sv. Peter si je obrisal pot s čela in željno dvakrat, trikrat srknil, nato pa kislo skremžil obraz in vse izpljunil. Vino, ki ga jima je dal Grabež za plačilo, je bilo pokvarjeno, grenkega okusa in slabega duha, da se je sv. Petru zagnusilo, četudi je bil močno žejen. Isto je storil za njim Kristus. Tudi njemu se je priskutila pokvarjena pijača. Prepričal se je, da ju je za pošteno delo skopi vinogradnik opeharil, zato mu je mirno dejal: »Gospodar! Zaslužila sva za najino delo vsaj košček kruha in kozarec mošta, ne pa teh požirkov pokvarjenega vina.«

Po teh besedah sta se popotna pripravila na odhod. Kristusove besede so lakomnega Grabeža ujezile. Pograbil je Petrovo palico in z njo je med zmerjanjem in kletvami oba nekolikokrat udaril. Zagnal je palico za popotnima. Ta sta pohitela pred raztogotenim vinogradnikom.

Po kolovozu, ki se vije med bukovjem k cerkvi, sta se vzpenjala utrujena, lačna in žejna. Sv. Peter je tožil o bolečinah na hrbtu, ki so mu jih povzročili udarci. Kristus je žalosten molčal. Za njima je še vedno udarjalo na senčno pot surovo vpitje:

»Kakopak! Potepuhi naj bi mi dajali nauke in seve sami izbirali darove pri beračenju. Božji dar pa izpljuneta! Bog daj, da bi bilo takega dobrega vinčka polne sode vsako leto, pa bomo lepše in laže živeli.«

To norčevanje je doseglo Kristusa in sv. Petra, ko sta se ustavila, da bi se malo odsopla. Izzivanje je bilo, kar je govoril Grabež.

»Naj se zgodi, kar prosil! Obilo takega vina naj rode ti bregovi,« je spregovoril Kristus in z žalostnim pogledom pobožal obširne vinograde.

Od takrat so okoli Primskovega dobre vinske letine, le vino je kislo, grenko in slabo. Kupci že od davna ne povprašujejo več po njem. Ker ga vinogradniki ne morejo spraviti v denar, ga imajo doma v izobilju. Pijo ga stari in mladi v veselih in žalostnih dneh. Meša jim glave in je vzrok mnogim nesrečam.

Takrat sta se naselili in še sedaj bivata v teh lepih primskovskih bregovih sestri Lakota in Repščina...

Julij Slapšák

Lenuhi

Ilustriral Jos. Pakelj

Julijsko sonce pripeka, da je joj. Vroče je kakor na krušni peči, celo v gozdu moli psu jezik iz gobca: in suša, da zemlja poka. Vsaka živa stvarca si išče blagodejnega oddiha v gosti senci ali v hladni vodi.

Na samem je stala daleč stran od vasi prostorna hiša, udoben in prijazen dom treh bratov lenuhov. V vročih pasjih dneh so se radi zatekali v zavetje mogočne lipe, ki je rastle za dober streljaj in pol proč od domače hiše, ter se v njeni blagodatni senci hladili in prespali včasih kar cele popoldneve, ne da bi si kaj skuhali.

Neko vroče popoldne so vsi trije, ne meneč se za ves svet, zopet krepko smrčali pod senčnato lipo. Nemoteno in dolgo so spali. Kar jih prebudi gost dušljiv dim in čudno prasketanje nekje v bližini; zdelo se je, kakor da gori velik kup suhega dračja. Prvi brat zazdeha nekaj kratov, ko ga prasketanje in dim prebudita, se leno pretegne in počasi dvigne; nato si pomenca oči in pogleda, kaj bi bilo. In vidi, da gori hiša, njih lastni dom.

Ko nekaj časa bulji zaspano v ogenj, ki se vedno bolj širi, pokliče ostala dva brata in jima zakliče: »Hej, hej! Hiša gori, naša hiša gori!«

Brata slišita klic, a se prav nič ne zmenita zanj, nego kar naprej brezskrbno ležita in smrčita v senci pod lipo. Ko to vidi prvi brat, jima še zakliče: »Če vidva tako, mar mislita, da bom jaz drugače? Edini se ne bom pehal in brigal za hišo, saj je last nas vseh treh!« In ko jima tako zakliče, leže na svoje mesto pod lipo, podloži glavo z roko in zasmrči kar na hitro še sam.

Ogenj divja dalje in zajema že notranje prostore, pohištvo, posteljnino in obleko. S precejšnjim truščem se zruši zoglenelo podstrešje na stropovje, ki se pod njegovo težo vda, trešči navzdol in pokoplje vse pod seboj.

Gost dim se dvigne s pogorišča. V hipu je poslopje en sam plamen. Posamezni ognjeni jeziki rastejo iz tega plamena in se povzpenjajo v višave. Ognjene iskre in drobne ogorke razpihuje veter, ki ga povzroča vročina na vseh straneh. Padajo tudi na košato lipo in na brate zaspance, da se znova prebude.

Zdaj se dvigne drugi brat z ležišča. Nič si ne pomenca oči, da bi bolje videl, kaj je. Tudi z zaspanimi očmi vidi, kaj se godi z domačijo. Zakliče tedaj: »He, hej! Slišita? Slišita? No, vstati bo treba, vstati bo treba!«

»Ali res? Meniš, da bo res treba?« izusti zaspano prvi brat.

»Joj, da se vama le ljubi toliko govoriti,« ju pokara in se prevali na desno, tako da je bil obrnjen proč od ognja ter zopet zasmrči. Ko to vidita prva dva, zakličeta tretjemu: »Če ti tako, mar meniš, da bova midva drugače? Sama se ne bova pehala in brigala za hišo, ki je last nas vseh treh!« In ko mu tako zakličeta, se zlekneti še sama pod senčnato lipo ter kmalu prav glasno zasmrčita. In tako smrče zdaj zopet vsi trije bratci-lenuhi in spijo kot trde klade. Niti vročina goreče hiše niti prasketajoče iskre in goreči ogorki, ki padajo tudi nanje, jih ne predramijo. Šele nočni hlad jih znova prebudi. Tedaj vstanejo, se nekaj časa pretegujejo in prestopajo, nato pa izpod lipe ogledujejo, kaj se je zgodilo. Zvezde so migljale in polna luna je sijala, zato so lahko videli le še tleče pogorišče tam, kjer se je prej dvigal njihov udobni in prijazen dom.

Ko so o tem izvedeli ljudje, so posmehljivo govorili: »To so vam pa lenuhi, to! Res jim ni para pod božjim soncem!«

Dodič Ivan

Luca

Ilustriral Fr. Uršič

Prav tisti dnevi, ko se je končavala svetovna vojna, so mi ostali najbolj globoko v spominu. Takrat smo stanovali na Dovozi cesti, kjer sem imel priliko opazovati vršenje ljudstva, vojakov in drugih, ki so hiteli vsi proti kolodvoru, da se čimprej odpeljejo na svoje domove, k svojim družinam. Kdo more popisati veselje teh ljudi, ki so zadovoljno sedeli na stopnicah, na strehah in odbijačih železniških voz in se vozili domov. Nič jih ni motilo slabo vreme, dež in sončna pripeka, v njih je gorela vesela misel na dom, na domače ljudi in na rodno vas, na znance in tiste vabljive travnike in potočke, ki so ob njih preživljali zlato mladost! Nihče ni čutil zoprnega duha svoje povaljane obleke, prepojene z znojem in oškropljene s krojo, kajti njihov srca so hrepenela po lepšem življenju.

V tej čudni zmedi so vojaki popustili konje in vozove. Niso jih vezale nikakršne dolžnosti. Ko so pridrali z iskrimi konjiči v bližino železniške postaje, so spregli vozove, privezali konje k plotu ali kamor koli in jih pustili, da so si iskali živeža po shojenih in skoraj uničenih travnikih v ljubljanskem predmestju.

Vojaki so pobrali nekaj vrednejših stvari v svoje krušne torbe in pohiteli na postajo gledat, na kakšen način bi zlezli na kak prenapolnjen vlak, ki bi jih odpeljal v smeri proti domu.

Najpečkrat pa tudi vojak »trenar« ni utegnil pogledati po vozu in tedaj so predmestni otroci in ženske planili nanj in odnesli, kar je komu prišlo v roke. Najpečkrat so se otroci stepli med seboj za kako manj vredno reč. Kot najpečje sletinjo na vojno sem imel do nedavnega spravljen zelo lepo okovan bič za konje, ki sem ga pobral na cesti, ker so ga otroci zavrgli kot nerabno stvar.

Ko sem ga pri selitvi našel na podstrešju, sem ga podaril mlekarici, ki nam je veliko let vozila s Posavja mleko na dom.

Tako se je sčasoma nabralo po vseh ljubljanskih predmestjih, posebno za kolodvorom, lepo število konj, lepih in mladih, starih in suhih.

Na naše dvorišče je vsako jutro prišla stara rjava kobila in vsako jutro sem ji dal košček kruha, ki sem si ga moral pritrpati pri zajtrku. Ker nisem

vedel, kako naj ji rečem, sem jo krstil za Luco. Ta Luca je bila na eno oko slepa. Zjutraj je prihajala prav pred hišni prag in meni se je zdelo, da mi dobrovoljno mežika s svojim zdravim, temnim očesom.

Razumel sem njeno prošnjo in ji dal kruha, ki ji je šel še bolj v slast kot meni, čeprav je bila takrat v mestih trda za kruh.

Kadar je použila kruh, mi je zadovoljno prikimala, kot bi se zahvaljevala in je tanko zahrzala.

Luca mi je ugajala, ker je bila pohlepnna in najbrž že tudi precej stara. Ker so se ji rebra precej močno poznala. Njena koščena hrbtnica me je tiščala, kadar sem se skobacal nanjo in jo ponosno jahal.

Predeu sem sedel nanjo, sem jo vedno pripravil v bližino občestnega kamna, da sem laže splezal na njen upognjeni hrbet.

Ker je bila na eno oko slepa, ni nikdar dirjala po cesti, kot so to delala žrebeta in njene mlade vrstnice, polne ognja in živoljenja, kljub lakoti...

Moja Luca je bila celo tako ubogljiva, da sem jo mogel naučiti, kdaj naj krene na desno in kdaj na levo. Če sem jo lahko udaril po desni strani vratu, je zavila na desno in narobe. To mi je posebno ugajalo.

Nekega jutra pa se je zgodilo, da meni tako ljube živali ni bilo na dvorišče, in mati mi je rekla, ko sem še lezel v hlače: »Janez, tvoje Luce pa danes še ni bilo nič na spregled.« Mislil sem si: Bog ve, da bi ji dal veliko skorjo kruha. Polastila se me je neprijetna slutnja. Brž sem bil oblečen, napravljaj sem se spotoma, stekel na dvorišče in potem na cesto, da sem pogledal, če je morda ob kakem plotu, ali kjer koli, ker je danes ni bilo na naš prag. Takoj po zajtrku sem šel stikat za njo. Po dolgem iskanju sem končno našel staro Luco. Ležala je mrtva za pokopališkim zidom pri Sv. Krištofu... Vse štiri kosmate noge je molela od sebe. Pogledal sem njene oči, ki so stekleno zrle v oktobrsko nebo. Žival je skoraj gotovo poginila od lakote. Hudo mi je bilo, kot če bi mi umrl ljub tovariš pri igri. S sklonjeno glavo in ves potršen sem šel domov in povedal vsem žalostno novico: »Moja Luca je poginila in leži za zidom pri Sv. Krištofu.«

Popoldne se nas je zbrala večja družina in smo šli gledat tja za zid. Luce ni bilo več tam, gotovo so jo zakopali, da ne bi širila po okolici neprijetnega smradu.

Velikokrat v živoljenju sem se spomnil na to Luco. Posebno mi je živo stopila pred oči njena zapuščenost, njeno slepo oko in njen stekleni pogled tam za zidom.

Kako napravimo sadni kis? Manjvredno sadje, ki pa mora biti vsaj nekoliko zrelo, najprej zdrobimo ali stolčemo. Nato iztisnemo s stiskalnico sok, ki ga nalijemo v sodček ali večjo steklenico (pletenko), da pokipi. Pri kipeњу nastane iz sladkorja alkohol, ki ga nato očetne glivice spreminjajo v očetno kislino. Da se to čim hitreje izvrši, pustimo posodo odprto in na toplem. Kisanje tudi pospešimo, ako dodamo pokipelemu soku 1–2 litra pravega vinskega kisa, ki ima mnogo očetnih glivic.

POVSOD SE MI NOV SVET ODPRE

Griša Koritnik

Pred spomenikom Aleksandra I.

Večno mlad in ljubezno
se na jahancu blestiš,
nepozaben, nevenljivo
Zedinitelj v nas živiš.

Kakor sonce rožici
Tvoj obraz se nam
smehlja,
u vriskajoči množici
usako Te srcé pozna.

Kot svetel mogočen ščit
varuje nas Tvoja dlan:
dober, lep in zmagovit
v naša srca si ukovan.

Ne izruje Te vihar,
ne odtrga Te od nas:
trdno združen za usekdar
jezdi z nami večni čas!

Spomenik Viteškega
kralja Aleksandra I.
v Ljubljani.

Odkritje spomenika Viteškemu kralju Aleksandru I. Zedinitelju

Dne 6. septembra t. l. so odkrili v Ljubljani veličastni spomenik kralju Aleksandru I. Zedinitelju. Velike množice ljudstva so se zbrale ta dan v Ljubljani, da počaste s svojo navzočnostjo spomin blagopokojnega kralja. Pomen slavnosti je še posebno dvignil prihod našega mladega kralja Petra II., ki se je pripeljal v spremstvu svojega strica, namestnika kneza Pavla, kneginje Olge ter kneževičev Aleksandra in Nikolaja.

Mladi kralj je lastnoročno odkril spomenik svojemu očetu. Potegnili so za vrstico in velika državna trobojnica, ki je pokrivala spomenik, se je dvignila.

Spomenik kralja Aleksandra I. stoji sredi Zvezde, na najlepšem kraju v osrčju Ljubljane, kjer so v ta namen prav lepo preuredili ta zelo stari drevored.

Tako bo ostal spomenik viden in trajen znak ljubezni našega naroda do kralja Aleksandra I., ki je s svojim življenjem pokazal, kako se mora služiti domovini. Saj je bilo njegovo življenje posvečeno le sreči naše skupne domovine. Kot odličen vojak in vojskovodja je v balkanski in pozneje v svetovni vojni pokazal vse svoje odlike ter s spretnostjo državnika dosegel, da je bilo po svetovni vojni odločeno naši domovini mesto, ki ji gre v vrsti drugih držav. Dosegel je zedinjenje Srbov in večine Hrvatov ter Slovencev v naši skupni domovini Jugoslaviji.

Njegova želja, da bi dosegel za svojo državo trajen mir, mu ni dala miru. Tako je nastopil pred šestimi leti usodno pot na Francosko, kjer ga je 9. oktobra 1934 zadela morilčeva kroglja.

V brezmejni žalosti je takrat zatrepetalo slednje srce v naši domovini. Njegove zadnje besede »Čuvajte Jugoslavijo« je ljudstvo ponavljalo: »Čuvati jo hočemo!«

Spomenik kralja Aleksandra I., za katerega je prispeval ves slovenski narod, naj nam bo več en opomin, da hočemo zvesto vršiti njegovo oporoko — čuvati Jugoslavijo — in gojiti enako ljubezen mlademu kralju Petru II.

Prelepi spomenik Kralja Aleksandra I. je izvršil Ljubljančan, kipar Lojze Dolinar, ki je eden izmed najboljših kiparjev v naši domovini. Živi in dela v Beogradu.

V podstavku spomenika je vložena listina z besedilom našega pesnika Alojzija Gradnika, ki se glasi:

»V letu Gospodovem tisočdevetsto in štiridesetem, v mesecu juniju, smo položili v zavetje kamna to ploščo, ki naj sporoča poznim pokolenjem našega rodu, da je bil tega leta v srcu Slovenije, v beli Ljubljani, postavljen likovni spomenik Viteškemu kralju Aleksandru I. Zedinitelju z dobrovoljnimi prispevki vseh slojev slovenskega naroda kot znamenje njegove ljubezni in hvaležnosti in potrdilo njegove volje, da hoče ostati s oboden na svoji zemlji v kraljevini Jugoslaviji, združen s Hrvati in Srbi. Čuvajmo Jugoslavijo!«

Zlati oltarček

„Izidor ovčice pasel, lepo žvižgal, lepo pel.“ Tako so peli pastirčki v Dražgošah pod zeleno Jelovico. Zvončki pa so cingljali: „Cingel cin cin, cingel cin ton.“

Lep je pogled na to slikovito vas. Na prostrani, strmih in prisojnih rebri, tik pod gozdnim pasom, so razpostavljene ljubke kmetske domačije. To naselje je prav podobno jaslicam.

Prebivalci si s pridnimi rokami s težavo služijo vsakdanji kruh. Ni jim do dolinskega bogastva. Zadovoljni so s tem, kar jim nudi gorska gruda. O njihovi skromnosti priča naslednja pripovedka:

Dražgošani so postavili v cerkev, ki je posvečena Sv. Luciji, lepo rezljane oltarje. Na oltarjih niso samevali svetniki, ampak cel zbor malih angelčkov — muzikantov — jim je delal družbo. Še danes jih lahko vidite, kako igrajo in godejo na razna godala.

Dražgoše z Jelovico *Foto J. Markelj*

Kakor rečeno, ljudje so bili revni, prav tako seveda tudi svetniki v lesenih oltarjih, tako revni, da se je zdelo vernikom, da igrajo angelčki samo žalostne pesmi. Premišljevali so kako bi olepšali cerkev. Molili so, tako vztrajno so prosili, da so izprosili pomoč.

Sredi poletja je pribobnela od Blegaša nad Jelovico silna nevihta. Odprle so se vse zatvornice neba, blisk in grom ter silen naliv in neurje je grozilo uničiti vse Dražgoše.

Cerkovnik je skušal odvrniti hudo uro z zvonjenjem. Toliko časa je zvonil, da je popolnoma onemogel zaspal v cerkvi.

Ko se je zbudil, se je nebo že popolnoma zjasnilo. Na nebu je svetilo božje sonce, gore so bile kakor umite, zrak čist in oster, da je kar rezal v pljučih. Za cerkvijo pa je slišal cerkovnik čudno šumenje in žuborenje. Nikakor ni mogel razumeti, odkod prihaja klokotanje vode.

Brž stopi tja in kaj zagleda! Nov studenec vre iz tal, čisto zlat studenec. Luža zlata se sveti ko nebeško sonce. Omamljen od lesketanja odhiti brž v vas. Tam skliče ljudi in jim razodene to veselo novico.

Mlado in staro, vse je hitelo s korci zajemat zlato ter ga nosit v cerkev. Tri dni so zlatili oltarje, ki so se svetili ko nebeški prestoli. Vse, prav vse, tudi najmanjše oltarne okraske so pozlatili.

Ljudje so bili silno ponosni na uspelo delo in zdelo se jim je, da angelčki godci iz same hvaležnosti igrajo vse bolj lepo in milo. A glej! Že se je ljudem prikradla v dušo misel na lastno revščino. Nekdo se ni mogel več zdržati in je dejal: „Kaj, če bi še zase zajeli vsak vsaj en korec zlata?“

„Pa bi še mi, dajmo, dajmo! Zakaj pa ne?“ so pritrjevali še drugi. In že so trumoma odhiteli iz cerkve. Ko pa so pritekli do studenca — je ta že izginil. „Usahnil je,“ so se čudili. Niso pa upali godrnjati. Cerkovnik jih je potolažil, rekoč: „Bog že ve, kako je prav. Doslej smo

živeli kar zadovoljno in veselo. Bog ve, kaj bi bilo, če bi zlati studenec ostal. Meni se zdi, da bi se gotovo sprli. Najbrže bi nobenemu ne zadostoval samo en korec zlata. Tako bi se lahko dobrotā spremenila v zlo.“

Tako mi je pripovedoval star očanec, ki se mu je poznalo na licu trpljenje za vsakdanji kruh. „Vendar pa smo kar zadovoljni,“ je dejal. „Mnogo kruha res nimamo, samo da je mir, to je danes največja dobrotā“.

Za spomin na Dražgoše mi je dal še „mali kruhek“, to je lectarsko pecivo, ki ga pečejo tu v različnih oblikah, Pokazal mi je pipice, polžke, srčke, zvezde, piške itd. Čudil sem se lepim domačim okraskom — ljudski umetnosti.

Zadovoljen sem korakal čez zelene vrtove in senožeti, kjer so peli pastirčki:

„Eno rož'co ljubim,
v mojem srcu spi,
koder grem, me spremlja,
meni se smeji.

Dom nje pri otrocih
in v nebesih je,
srca zadovoljnost
rožci je ime.“

Nehote sem utrgal planinsko cvetico, jo z veseljem pripel za klobuk ter odbrzel navzdol. Na poti v dolino pa me je še dolgo časa spremljalo cingljanje zvončkov:

„Cingel cin cin, cingel, cin ton.“

Pavle Kveder

Kako so skrbeli za moč in spretnost svojega telesa stari narodi

II. nadaljevanje

Prve telesne vaje in spretnosti, ki so jih gojili stari narodi, so se gojile posamezno, ne po skupinah, nekako neorganizirano. Vsak je sam skrbel za svojo telesno okrepitev in boljšanje.

Najstarejši narodi, o katerih vemo, da so bili kulturno na visoki stopnji, so vsi gojili telesne vaje. Le različno je bilo to gojenje. Nekateri so se s tem bavili več, drugi le malo. Važno je pa to, da so prav vsi narodi zgodaj uvideli važnost in korist telesnih vaj. Zato pa so jih tudi upoštevali veliko bolj kot marsikak sedaj živeč narod, ki radi tega slabi, ne postaja pa močnejši, kot bi vsak želel.

Med najstarejše poznane narode, o katerih so nam ohranjeni zgodovinski podatki, štejemo: Egipčane, Perzijce, Babilonce, Asirce, Jude, Indijce, Kitajce, Grke in Rimljane. Kako so ti narodi upoštevali telesne vaje? Večini teh so bile telesne vaje pripomoček za vadbo vojakov. Zato se pri teh starih narodih že začno organizirane telesne vadbe — vadbe skupin.

Egipčani

so živeli v rodovitnih pokrajinah okoli Nila. Okrog 7.000.000 prebivalcev je bivalo na majhni površini 30.000 km². Nil je bil vir življenja. Brez njega bi bilo egipčansko ozemlje pusta, neplodna puščava. Nil pa vsako leto zbira vodo, ko v gorah dežuje. Takrat preplavi voda vso deželno. Od junija do oktobra so povodnji, ki so blagoslov za deželo. Začetkom oktobra voda odteče, povesod pa pušča mnogo zelo rodovitnega blata. In to blato nekako pognoji vso deželo. Obdelovanje zemlje je lahko,

zemlja pa obilno obrodi. To so spoznali visoko kulturni Egipčani, napravili so prekope, ki so zabranjevali prevelike povodnji. Tako so onemogočili morebitni škodljivi vpliv povodnji. Regulirali so torej vodne poti v svojo še večjo korist.

Bili pa so Egipčani mogočen narod, ki nam je po tisočletjih znan po svojih znamenitih zapuščinah. Znano je n. pr., da so Egipčani mazilili trupla svojih umrlih in jih ovili. Tako so nastale mumije, ki so do zdaj ohranjene. Kako odlični stavbeniki so bili, nam pričajo še zdaj stoječe piramide. To so bili grobovi mogočnikov — kraljev. Svetišča v čast bogovom, piramide mogočnih vladarjev, sfinge, vitki enokosi obeliski, orjaški kipi zgraditeljev, piloni in druge več tisoč let stare izkopenine so nam zgovorne priče egipčanske moči in sposobnosti. Ne samo to. Egipčani so bili mojstri v vseh znanostih. Bavili so se z zvezdoslovjem in so že 4200 let pred Kr. uredili koledar. Vsako leto so morali znova zmeriti in razdeliti preplavljeno ozemlje, pri čemer jim je veliko znanje geometrije mnogo koristilo. Geometrijo pa so uporabljali tudi pri grajenju prekopov in stavb. Poznali so že tudi zdravilstvo, poleg drugega so iznašli steklo in papir.

O telesnih vajah Egipčanov pa nam je žal ohranjenih le malo podatkov. Pa če so bili njihovi duševni produkti tako mogočni, je morala biti razvita tudi skrb za telo. Iz njihovega življenja posnemamo in vemo, da njihov vzor ni bil vojak, kot pri drugih narodih, ampak uradnik. Mogočniki so si dali na stene svojih velikih in razkošnih grobnic slikati dogodke iz svojega življenja. In iz teh slik vidimo, da so se morali baviti tudi s telesnimi vajami. Slike nam prikazujejo hipe iz rokoborbe, zlasti pa sabljanje s palicami. Pri tem sabljanju so imeli levico zavarovano z deščico, ki je bila pritrjena na podlahtnici leve roke (kot nekaj ščit). V desnici pa so spretno sukali kratko palico in napadali nasprotnika. Menda so poznali nad 10 vrst sabljanja. Poznali so tudi borbe čolnov. Posadka malega čolnička je bila oborožena z dolgimi palicami in s temi so skušali pahnuti istotako oborožene nasprotnike drugega čolna v vodo. Kot vidimo, so oni že takrat gojili silno koristno veslanje, pri katerem se razgiba in razvija prav celo telo.

Ker je bil cilj njihove vzgoje, vzgojiti uradnika, so bili vojaki le tuji plačanci. Delili so se Egipčani v svobodne in sužnje. Ti slednji so imeli skoraj same dolžnosti in le malo pravic. Sužnje so plesale in igrale pred svojimi gospodarji in njihovimi povablenci. — Za svobodne Egipčanke je bilo to dvoje nekako sramotno delo. Ker so se ljudje naslajali s takimi produkcijami, so se razvile razne cirkuške t. j. atrakcijske točke: hoja po rokah, stoja na rokah, stoja na glavi itd. To so potem prikazovali radovednemu občinstvu.

Zelo so Egipčani čislali lov. Zlasti priljubljen je bil lov na ptice. Za to delo so imeli svojevrstno orodje. To je bil lesen, srpu podoben lok, čigar zunanji rob je bil oster. (Takšno orožje je današnji avstralski bumerang). Ta priprava, vržena v kak cilj leti skozi zrak v različnih krivuljah. Če zgreši cilj, prileti nazaj k tistemu, ki jo je vrgel. Seveda je bilo treba za tako metanje izurjenosti. In te gotovo sposobnim Egipčanom ni manjkalo.

Iz slik tudi vidimo, da so gojili plavanje. Ženske so se zelo rade žogale. Telesno so se urili večinoma vojaki plačanci, da so dosegli zadostno telesno sposobnost za brambo svojih gospodarjev. Zato so bile pa tudi v navadi različne vojaške vaje: Marši v skupinah, streljanje z lokom in borbe z bojnimi vozovi. Žal pa sta blagostanje in bogastvo pomehkujala mogočne in sposobne Egipčane. Nesloga je razcepila državo v male države. Povsod so imeli plačane vojščake, Egipčani pa so telesno slabeli in ni čuda, če so bogastva željni sosedge pozeleli njihovo ozemlje in kaj lahko premagali posamezne egipčanske državnice drugo za drugo. In tako so Egipčani postali perzijski podjarmljenci.

Perziji

so pa že polagali veliko več pažnje in važnosti na telesne vaje, saj so bili vojaški narod, ki je hotel podjarmiti sosede. Za te cilje pa je bilo potrebno močno vojaštvo in zato so vzgajali za vojake tudi svoje sinove.

Perzijski vzgojni način se je razlikoval od drugih. Do sedmega leta so bili dečki v domači hiši. Oče in mati sta skrbela za njihov prvi telesni in duševni razvoj. Po sedmem letu pa so prevzeli nadzorstvo nad vzgojo duhovniki, ki so učili perzijsko mladino verskih predpisov. Z dovršenim petnajstim letom se je začela telesna vzgoja mladih. Sinovi imenitnikov so pridobivali znanje na dvoru. To znanje jim je omogočalo poznejšo dosego državnih in vojaških služb. Po opisih te vzgoje vidimo, da so se vzgajali telesno posebno v streljanju, teku in lovu.

Imeli so že tudi posebne zgradbe za telesne vaje. Kot drugod pri starih narodih je bil tudi pri Perzijancih v navadi ples. Ker je bila država zelo prostrana, so uporabljali dobre tekače, ki so prenašali iz pokrajine v pokrajino pisma in vesti.

Da so bile telesne vaje zelo čislane pri perzijskem narodu, spoznamo iz pripovedovanja, da njihov vladar ni mogel jesti, dokler se ni prej dobro utrudil s kakim telesnim delom.

Babilonci

V Mezopotamiji t. j. medrečju med Evfratom in Tigrisom so živeli Babilonci. Tudi ti dve reki sta kot Nil v Egiptu preplavljali zemljo in jo napravljali rodovitno. Tudi Babilonci so gradili prekope in nasipe in tako umetno naplavljali, oziroma regulirali naplavljanje svojih polj.

Ker niso imeli kamenja, so kot prvi začeli uporabljati v stavbarstvu opeko. To so sprva sušili na soncu, nato pa v nalašč zato zgrajenih pečeh. Da so bile novozgrajene stavbe bolj trdne, so obložili stene s kamnitimi ploščami. Te so pobarvali ali pa so vanje vdolbli reliefe. Iz teh slik zvmemo marsikaj iz njihovega življenja. Babilonci so bili poljedelci, ribiči in lovci. Zato so vadili svoje telo zlasti za te svrhe. Mnogo so gojili tek in plavanje, saj brez teh dveh ni mogoče zamisliti lova v tedanjih časih. Bili pa so Babilonci tudi pravi mojstri v zvezdoznanstvu in kiparstvu. Papirja še niso poznali (Egipčani žel). Pisali so na lončene tablice. Raziskovalci niso izkopali samo nekaj ploščic, ampak celo knjižnico iz 22.000 ploščic.

Popisane so bile s klinasto pisavo. To je vsekakor najstarejša knjižnica na svetu. Iz njenih poročil spoznamo, da so se Babilonci bavili zlasti s slovnico, prirodoslovjem, zgodovino in zemljepisjem.

Babilon (božja vrata) pa je tudi domovina zvezdoznanstva. Tudi matematiko so mnogo gojili, delili so leto na 12 mesecev, te v 30 dni, dneve pa v ure, minute in sekunde. Bili so dobro podkovani zlasti v zdravilstvu. Prvi so poznali uteži, urejen so imeli celo davčni sistem. Povsod je vladalo blagostanje — pametni vladarji so gradili žitnice, v njih pa čuvali žito za slabe letine.

Niso pa bili Babilonci dolgo svobodni. Okoli 1150 pred Kr. so si zahoteli drugi narodi njihove zemlje. Nad pridnim, sposobnim narodom so zagospodarili

Asirci.

Tudi to je bil sposoben, a divji in borben vojaški narod. Vladali so mu zelo sposobni vladarji. Asirska država je postala svetovna država. Asirci so podjarmili mnoge narode, ki so jim morali tlačaniti in pomagati pri graditvi stavb, nasipov, prekopov, trdnjav, vodovodov itd. Asirci so bili res vojaški narod — država pa je bila prava vojaška država, prva na svetu.

Obilno deževje je plodilo njihovo zemljo. Prebivalstvu je ostajalo dosti časa za lov in vojne. Asirska planjava in sosedna gorovja so bila polna divjačine. Ni čudno, da so postali Asirci tudi nekak lovski narod. Vladarji so se vozili na lov s posebnimi vozmi in na njih sedé lovili po šumah in stepah. Pregarjali in pobijali so divje zveri. Zlasti priljubljen je bil lov na leve. Borili so se s pračami in kratkimi meči. Tak lov je bil izborna šola za pogum in uporabo orožja. Tako se je asirsko ljudstvo pravljenno na vojno. In njihova vojska je bila tudi disciplinirana, dobro oborožena in telesno pripravljena.

Umljivo je torej, da so nam iz njihove vojaške vzgoje in življenja ohranjene vaje oboroženih strelcev, borbe z bojnimi vozmi in borbe konjenice. Bili so čvrsti, močni in neustrašeni. Urili so se v plezanju po vrveh, kar jim je seveda tudi koristilo v boju. Saj so morali pri zavzemanju sovražnikovih mest preplezati mogočna obzidja. Vadili so se v plavanju. Na napihnjenem mehu so morali brodariti in plavati z vso bojno opremo.

Toda tudi ta mogočni, telesno in duhovno močan narod, je počasi omagal. Asirska država je postala po dolgih in težkih bojih perzijska provinca.

(Dalje.)

To sta prava telovadca!
Izuršita vse brez — padca!

Vip V Dalmaciji sem čul...

Ilustriral Fr. Uršič

S pomarančami in limonami natovorjena jadrnica je z one strani plula k našim bregovom. Med vrečami je čepel tudi možak, ki bo pri nas skušal vnovčiti njih zlato in dišečo vsebino. Pujiz pravijo Dalmatinci takemu možaku in raje kupujejo od njega tuje sadje kot bi jedli domače pomaranče, ki jih na našem jugu ne zmanjka. In zgodilo se je, da je jadrnico napadel velik morski pes in grozila je nevarnost, da se neznatna barčica prevrne in da vsa njena posadka postane plen požrešnega morskega roparja.

Zmetali so tuji mornarji s krova vrečo za vrečo, vse sadje je že izginilo v nenasitnem žrelu pošastnega napadalca, pa še ni odjenjal. In so mu vrgli še mizo in tehtnico in uteži in še klopico, pa še ni bilo miru. Kaj naj store, da si rešijo vsaj golo življenje. Zgrabili so Pujiza, ki je navadno posedal za stojnico na trgu in prodajal južno sadje. Tudi on je romal v nenasitno žrelo...

Z njim je bil glad morske zveri menda utešen, ker je izginila in tuji trgovci so srečno dosegli našo obalo. Tam so izvedeli, da je pred nekaj dnevi požrl morski pes nekega dalmatinskega kopalca.

Mesec dni kasneje se je na nekem našem otoku zaletel na breg orjaški morski pes. Z ostmi in sekirami so mu ljudje upihnili nasilno življenje. Prerezali so mu trebuh in kot okameneli obstali ob prizoru, ki se jim je nudil:

Za mizo je sedel na klopici Pujiz z vivčkom v brezzobih čeljustih in prodajal pomaranče in limone, pred njim pa je stal Dalmatinec in kupoval...

Bajt Fr.

ALKOHOL IN RAZUM

Prepirala sta se Alkohol in Razum, kdo bo močnejši.

Za stavo sta pila iz dveh sodov: prvi je bil napolnjen z razumom, drugi z alkoholom. Alkohol je pil iz soda, ki je bil v njem razum. Razum pa iz onega, ki je vseboval alkohol.

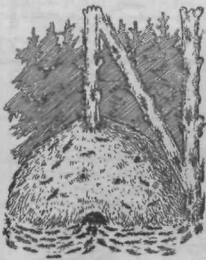
Nista dolgo pila...

Kmalu se je Razum valjal pijan po tleh.

Smejalo se je Alkohol Razumu, da ga je tako hitro in lahko premagal.

Razbojnik v gozdu

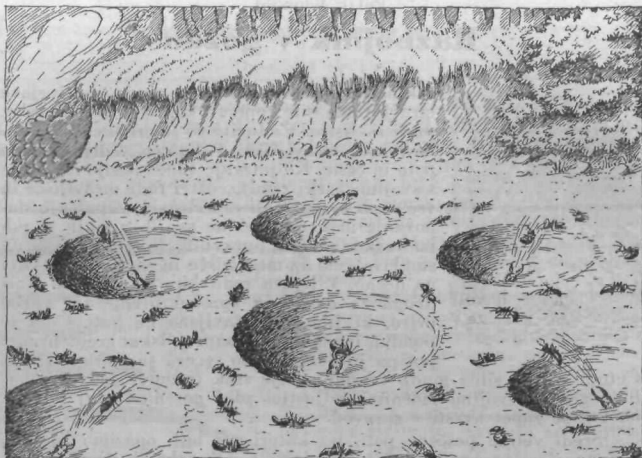

a sončen parobek jelovega gozda so si rjave mravlje nanosile kopičast kup igel, iveri, peska, prsti in listja. Čudovito so si uredile svoje domovanje, mravljišče, v katero vodijo mnoga pota in ceste. Ko jutranje sonce posije in ogreje s svojimi žarki zemljo, oživi tudi mravljišče in vse okoli njega. Celi roji mravelj zapuščajo stanovanje in urno hité na svojih visokih nogah po vsakodnevnih opravilih. Pravkar je odšla stoglava četa iz mravljišča in zavila po peščini na desno. V lepem redu hite po izhोजeni stezi druga za drugo in spretno preplezajo vsako oviro, ki jim je zastavljena na poti. Četa se pomika izredno hitro naprej. Iskat gredo hrane: pot pa je dolga in do večera se morajo vrniti.

Četudi se jim silno mudi, vendar zavije vsak trenutek katera s poti in pograbi s svojimi močnimi čeljustmi zdaj gosenico zdaj ličinko, na kar se zopet uvrsti v sprevod.

Sredi velike peščene poti, po kateri roj hiti, opazimo lijakom podobne jamice. Vsaka je 3-4 cm globoka. Ob robovih do 15 cm širokih lijakov pa leži mnogo mrtvih mravelj. Videti je, da se mravlje oprezno umikajo lijakom, kot bi slutile, da jim grozi iz njih nevarnost, morda celo smrt. Vse naokrog očividno dokazuje, da se na teh mestih gode strašne žaloigre. Ves prostor je podoben bojišču, kjer se je ravnokar končal hud boj, krvav boj na življenje in smrt. Vse naokrog so mrtveci razmesarjeni, brez glave, nog, trupla. In te številne jame. Ali so jih izkopalé bombe, ki so jih zmetali drzni letalci iz zračnih višin na sovražnika?

Glej, pravkar se lijaku bliža mravlja. Radovednost jo žene k jami. Komaj je obstala, nič hudega sluteč, ob robu lijaka, že ji je zmanjkalo tal pod nogami, zdrknila je po peščini v jamico ter se skotalila prav na dno. V tistem trenutku jo je zgrabila z močnimi kleščami strašna pošast, skrita v pesku. Uboga mravlja je zastoj cepetala z nožicami in se obupno branila. A le za hipec je trajal boj in že je v pesku zakopana pošast potegnila žrtev v globino. Čez trenutek pa je vrgla hudoba izpito trupelce zopet iz jame med druge nesrečne tovarišice, ki so ležale vse vprek okoli lijaka. Kaj se neki tu dogaja? Prav za prav ni opaziti ničesar. Na dnu jamice ne vidiš drugega, ko na široko razprte klešče, ki samo čakajo, kdaj se bodo spet sklenile in zgrabile novo žrtev. Saj tudi ni treba dolgo čakati. K lijaku zopet pricaplja radovedna mravlja. Zapustila je družbo tovarišic, ki so hitele po peščeni cesti, zavila nekoliko v stran in že se bliža pošastnemu lijaku, jami-smrti. Ali jo je zvalil k jami smrtni klic nesrečne tovarišice? Zdaj je prav na robu. Zvedavo se ozira naokoli. A ne dolgo. Tudi ona izgine v trenutku v globočino. Tokrat pa razbojnikove klešče niso dobro zgrabile. Mravlja se obupno brani in res se srečno iztrga pošasti. Zdaj brzi po peščini in upa, da bo odnesla zdravo kožo iz nesrečne jame. Globoko se ji vdirajo tanke nožice v pesek, ko hiti proti vrhu. Drobna sipa sa vali na glavo razbojniku,

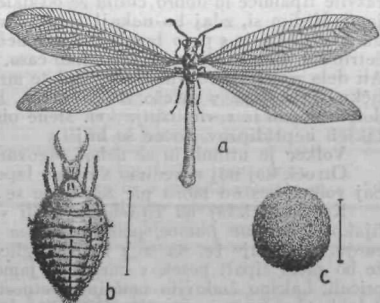

ki čepi skrit na dnu in si ne upa na dan. Še hipec in živalca bo rešena. Že je na robu lijaka. V tistem trenutku pa se jama grozno potrese in drobni pesek začne drčati v sredino lijaka. Bum! Skrivnostni razbojnik uporablja zdaj grozovito tajno orožje, da se zemlja tresе. Bum! Že spet bombardira ubogo živalco s peskom. Curki peska padajo zdaj na to zdaj na drugo stran lijaka. Skriti sovražnik hoče na vsak način zasuti žrtev s peskom. Vsa jama se giblje, lijak se posipa in pesek poteza živalco vedno globlje v prepad. Uboga mravlja, izgubljena si! Skrivnostni razbojnik ne odneha z bombardiranjem. Pravijo, da kdor pade v to zakleto jamo, se ne reši nikdar več. Strašno, grozno!

Zdaj nam je teh grdih razbojniških navad kar zadosti. Zahrbtnega roparja moramo dobiti v pest. Z roko zgrabimo v pesek. Ahá, tu si, krvoločnež, ki tako neusmiljeno mrcvariš nedolžne žrtve! Le čakaj, nepridiprav! Kaj? Potuhnil se je. Padel je na hrbet in negibno obležal. Navidezna smrt. Ne bo ti nič pomagalo, potuhnjenec! Predobro poznamo tebe in tvojo zahrbtnost. Zdaj nam ne uideš! Glej ga no, še gane se ne! Kajpada, pustili te bomo, da boš še naprej ropal in moril uboge mravlje. No, ali se boš ganil? Le čakaj! Pihnemo krepko vanj od strani. Viš ga, kako hitro se je zganil in zavedel. Kljub svoji neokretnosti in zavaljenosti se je vrgel na noge in skušal pobegniti ter se skriti v pesek. Torej piha ne prenaša razbojnik; dobro, da to vemo. Nič ti ne pomaga, zdaj ostaneš tu, da te najprej zaslišimo, kot zasliši sodnik roparja, ki ga priženejo orožniki vklenjenega predenj. Predvsem nam natanko opiši vse svoje nesrečno življenje! Dodobra te hočemo poznati. Kako ti je ime, od kod si se vzel in kaj vse počenjaš?

»Ime mi je volkec.«

Volkec? Lažeš! Volkca dobro poznamo. Še zdaleč mu nisi podoben. Volkec leta po zraku in je sličen kačjemu pastirju. Tudi ne mrevari in ropa kot ti, grdoba, ampak je povsem nedolžna živalca. Ima dva para enako dolgih, rjavo pegastih, prozornih mrežastih kril in do tri cm dolg tanek zadek. Ti pa si zavaljen in brez kril. Ne boš nas preslepil, ne! Le kar pravo svoje ime nam povej!

»Pa sem le volkec in nič drugega. Prav za prav sem,

če že hočete vedeti, njegova ličinka. Dokler ne dorastem in se zabubim, živim v pesku. Ko pa prilezem iz bube ali zapredka, letam po zraku in sem zelo podoben kačjemu pastirju. Z njim sem tudi v daljnem sorodstvu, v katerem kolenu pa še sam ne vem. Jaz spadam k tako zvanim mrežokrilcem, kamor prištevate gospodje naravoslovci tudi enodnevnic, t. j. tiste nesrečne revice, ki žive le nekoliko ur in že morajo zapustiti to solžno dolino, ter termite ali bele mravlje, ki jih pa v teh krajih ni, ampak žive samo v toplih pokrajinah ob ekvatorju.«

Dovolj, dovolj! Ne govori nam toliko o svojih sorodnikih, raje nam povej kaj več o sebi. To nas predvsem zanima. Volkec praviš da si. Mi bi te najraje imenovali mravljinčni razbojnik, da veš, ker prežiš na mravlje in jim piješ kri. Ti zavaluh, grdi!

»Nikar me, gospoda, ne žalite, saj nisem sam kriv, da imam zavaljen in kosmat trup. Res da sem neokreten in hodim samo ritensko. Če bi mi ljubi Bogec ne dal teh značilnih posebnosti, ki jih druge živali nimajo, ne bi mogel niti živeti.«

Že dobro, že dobro! Zdaj nam pa povej, od kod si se vzel?

»Če že hočete prav vse vedeti, pa vam povem. Izvalil sem se iz jajčeca, ki ga je samica položila v pesek. Bilo nas je 5 bratcev. Ko nas je polagala v pesek, nas je vseh pet skupaj prilepila, da bi se ne porazgubili. Iz jajčec smo se izlegli že v nekoliko dneh. Takrat smo bili samo po nekaj milimetrov dolgi. Poiskali smo si peščino in si izkopali jamice.«

Poznamo te vaše smrtne jame. In tam ste se na dnu zabarikadirali v pesek ter potem napadali uboge mravlje, vi malopridneži!

»Kaj smo pa hoteli. Živeti je treba, drugače bi poginili od lakote.«

Zdaj nam pa še odkrito povej, kako si izkoplješ jamo!

»Čisto preprosto. V pesek se zarijem, pa se ritensko v krogu na dnu sprehajam. Kadar se mi zvali na glavo dovolj peska, ga sunkoma vržem iz jame, pa ne z lopato, ker je nimam, ampak s posebnim orodjem, ki ga sestavljajo moje močne čeljusti in glava. Ker so moje vratne mišice tudi zelo močne, kaj lahko izgrebem na ta način jamo. V eni uri je napravljena. Nato se še sam popolnoma zagrebem v pesek na dnu in čakam...«

Na žrtve. Seveda. Razbojnik grdi! Nadaljuj!

»Ko pade v jamo mravlja ali muha, jo zgrabim s svojimi močnimi čeljustmi. Četudi je ne vidim, jo pa brž začutim. Imam namreč zelo

razvite tipalnice in dobro čutim že od daleč vsako živalco, ki se bliža jami. Mislim si, zdaj bo nekaj! Pripravim bombe peska in jo vržem na žival. Ako je s prvo bombo ne zadenem, vržem drugo, nato tretjo, četrto itd. Bombardiram žival toliko časa, dokler mi ne pade v klešče. Ali dela pajek morda drugače? Splete mrežo, sam pa ždi skrit v kotičku. Komaj se v mrežo zaleti muha, bliskovito priteče na svojih dolgih nogah in revici izpije kri. Mene obsojate, njega ne, pa je prav takšen nepridiprav, če ne še hujši.

Volkec je utihnil in se nehal zagovarjati.

Otroci, kaj naj naredimo z njim? Izpustimo ga, naj gre svojo pot. Saj volkec res ne more nič za to, če se hrani z drugimi živalcami.

Ko boste kdaj na izprehodu našli v suhem in drobnem pesku lijakom podobne jamice, poiščite volkeca in ga prisilite k bombardiranju. Zadostuje že, da se z borovo iglico dotaknete roba lijaka in že bo začel sipati pesek v curkih iz jame. Sami se boste lahko prepričali, kakšno čudovito moč in spretnost kaže volkec pri tem delu. Z lahkoto vrže iz jame celo kamenčke, ki so večji od njega. Ako pa spustite v jamico težji kamen ali kaj podobnega, česar ne bi mogel volkec izvreči, zapusti jamico in si izgrebe drugo. Tudi vlage ne prenaša. Razumljivo, saj bi v mokrem pesku ali trdi zemlji ne mogel napraviti jame in tudi ne sipati zemlje na okrog. Ako opazite v maju in do srede junija, pa tudi pozneje tja proti jeseni, takšno jamico, ki pa je popolnoma prazna, odstranite previdno pesek na dnu in našli boste par centimetrov globoko kot češnjo veliko trdno peščeno kroglo. Buba je. V njej leži volčkova ličinka 2-3 tedne. Čez nadaljnji teden se iz bube izkobaca pravi volkec, ki je podoben kačjemu pastirju in leta naokrog.

Če pa hočete od blizu opazovati svojevrstno življenje volčkovo, vzemite precej veliko škatlo ter nanosite vanjo 6-8 cm visoko popolnoma suhega in najdrobnejšega peska. Poiščite eno ali dve volčkovi ličinki ter ju denite v škatlo. Videli boste, kako spretno ustvarja živalca lijake in bombardira s peskom okrog sebe. Lahko boste tudi opazovali, kako napada druge manjše živalce ter jih ugonablja. V hrano mu dajte muhe in mravlje. Nikar pa ga ne krmite preveč. Pri obilnem krmljenju se volkci ulenijo in ne bombardirajo več tako korajžno. Od srede septembra dalje volkci ne delajo več jamic. Zato postavite škatlo z živalco v nezakurjeno sobo. Šele proti koncu marca naslednjega leta pridejo živalce iz svojih skrivališč in začno spet delati jamice. Zakopani v pesek čakajo kot razbojniki na nove žrtve, ki se približajo jamam smrti.

Griša Koritnik
Zadovoljni ptič

Očeraj malo, danes nič —
gostoli selivec ptič;
vse je kakor lani tu,
le o gnezdu ni sledu.

Kakor lani je vršič,
kakor lani vsak grmič,
gnezdo le je veter vzel,
ga raznesel in razvel.

Toča kaj mi tega mar,
ki sem dober gospodar:
na pretek je tu stvar,
da se gnezdece zgradi.

Srobot, listje, trav zvrsti,
vse to v gnezdo vpletem si,
kmalu bo nov zarod pel,
vedno ptiček je vesel.

Paljk Leopold

Trtnikov Lojze in njegovi zajčki

Kunjčnica

Trtnikovega Lojzeta poznate. S Hribarjevim Tonetom sta sosolca in velika prijatelja. Oba sta tudi vneta rejca domačih kuncev. Prav za prav je Tone že izkušen rejec, Lojze pa začetnik. Letos v maju je Hribarjev podaril Lojzetu par zajčkov, samico in samca. Gotovo se še spominjate, da je bilo v »Vrtcu« natisnjeno črno na belem, da bo Tone dal Lojzetu par zajčkov. Če ne verjamate, pa pogledjte in preberite v 8. številu »Vrtca« za leto 1939/40 na strani 299, v 36.—37. vrstici! In ker je Tone mož be-

seda, je obljubo tudi izpolnil. Lojze je zajčkoma pripravil lesen hlevček kot ga vidite na sliki. Že takrat je računal, da se bo družina sčasoma pomnožila in je zato uredil kunjčnico s šestimi prostori. Samico je položil v en oddelek, samca pa v drugega. Zdaj sta živalci že precej odrasli in Lojze ima z njima veliko veselje.

Da pa ne bi bili ostali prostori kunjčnice začasno prazni, mu je nekega dne prinesel očka brejo samico, ki je že po nekoliko dneh skotila 5 mladičev, tri samice in 2 samca. Lojze je bil živalic zelo vesel. Ko so bili mladiči stari 3 mesece, je dal samice v posamezne hlevčke, oba samca pa sta romala v — lonec. Pa nikar ne mislite, da prostovoljno, kaj še, oče jima je prej upihnil »luč življenja«, nato ju odrli »na meh«, to se pravi: potegnili jima je kožo čez ušesa ter izročil materi, ki je pripravila iz njiju »zemskih ostankov« okusno in tečno kosilo. Tisti dan je bil sicer uradno določen kot »brezmesni«, a pri Trtnikovih so prav tisti dan obirali kunjčja bedrea in na vse pretege hvalili Lojzetovo podjetnost in sploh gospodarsko vrednost kuncereje. Tako je združil Lojze »koristno s prijetnim« kot pravimo o človeku, ki zna stvar izpeljati tako, da ima od tega dvojno korist.

Ali hočete tudi vi, otroci, posnemati Trtnikovega Lojzeta? Žal vam je lahko, če tega še niste storili. No, saj ni še vse zamujeno. Kar začnite tudi vi rediti zajčke! Čimprej — tem bolje! Živimo v težkih časih; še težji nas najbrž čakajo. Že zdaj so pri nas vpeljani v tednu trije brezmesni dnevi, ko se ne sme prodajati govedina,

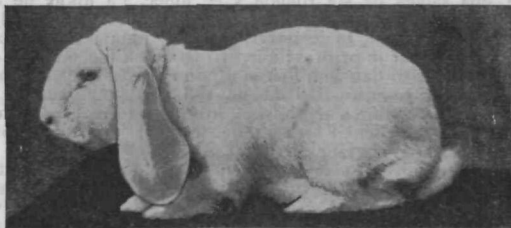
teletina in svinjina. V Italiji imajo celo 4 brezmesne dni na teden. V teh dneh pa se sme prodajati in uživati kunčje meso. In prav zato se je tudi reja domačih kuncev povsod, tako pri nas v Sloveniji, kakor tudi v drugih pokrajinah zelo razširila. Kdor ima le količkaj prostora, da lahko postavi lesen hlevček, naj prične rediti kunce. Za prvo silo zadostuje že navaden lesen zaboj.

Z rejo domačih kuncev boste pomagali premagati največje težave za prehrano, saj boste »pridelali« sami dovolj mesa za domačo potrebo. Vaše mamice bodo s tem prav zadovoljne. Kožice pa boste dali ustrojiti in mamica vam bo

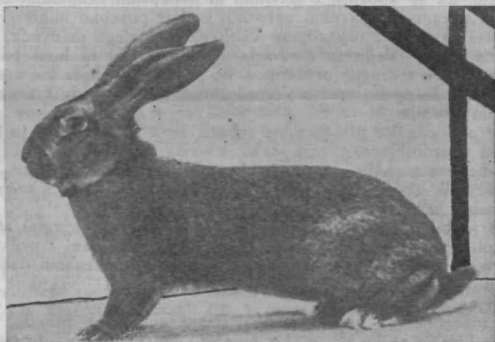
Angorec

oskrbovanih angorskih kuncev lahko načesete do 1 kg volne. Meso angorskih kuncev je zelo okusno in fino. Ovnače prištevamo med težje pasme kuncev. Njih kožuh je izredno gost in plačujejo krznarji zimske kožice po 40—50 din kos. Odrasla žival nam da do 5 kg mesa. Še več mesa dobimo od orjakov, ki dosežejo v teži tudi do 8 kg in še več. Kožice nam strojar ustroji tudi za usnje, iz katerega vam bo čevljar naredil trpežne čevlje, da vas ne bo zeblo, ko boste morali pozimi gaziti visok sneg na poti v šolo.

Beli ovnač

Otroci! Bodite tudi vi »gospodarski« in pomagajte na svoj način v teh težkih in negotovih časih prenašati s svojim delom breme odgovornosti staršev. Skrb in opravilo za zajčke naj sloni na vaših ramah. Namesto da v svojem prostem času lovite »slepe miši«, prevračate »kozolce« in uganjate vsakovrstne norčije, nabirajte zelenje za vaše zajčke, jih pravilno krmite in jim hlevčke redno snažite! Živalce se bodo lepo razvijale, vas s svojim ponašanjem razveseljevale ter pomagale mami v »brezmesnih« dneh iz zadrege.

Sivi orjak, samec

Ing. Ciril Pirc

Sprehodi pod nebesnim obokom

Prvi sprehod

Poletna sobota v drugi polovici avgusta. Jasen sončen dan se nagiba h koncu. Sonce je že zašlo za Bogatinom. Njegovi zadnji žarki še obsevajo vršace Julijskih Alp, ki obkrožajo Bohinjsko jezero. Počasi se pripravlja vsa narava k počitku.

Tudi Ksenija je danes kaj hitro povečerjala in pospravila mizo na verandi. Nič ni pustila opravka mami. Pa ne da bi bila trudna po celodnevni sprehodi v lepi naravi in si želela mehke posteljice. O ne! Veliko več je imela v načrtu. Očka ji je zagotovo obljubil, da jo popelje zvečer ven pod zvezdnato nebo. Danes se bo prvokrat seznanila pobljže z mige-tačimi zvezdicami visoko tam gori nad našimi glavami.

Kolikokrat jih je opazovala, kako so tiho krožile noč za nočjo svoje tihe kroge na temnem nočnem nebu. Večje in manjše zvezdice so vzhajale izza cerkvice Sv. Janeza, pa izza Črne prsti in drugih vrhov. Vzpenjale so se visoko na nebesnem svodu in zopet zahajale za Škrbino, za Podrto goro in za Bogatinom.

Pa je zvedela od svojega očka, da ima mnogo zvezdic svoja lastna imena, kakor je njej ime Ksenija in njenim prijateljicam Metka, Marjanca, Alenka, Milenka. Povedal ji je tudi, da so stari narodi, ki so živeli davno pred nami, po več zvezd združili in take skupine krstili z imeni raznih

živali, bitij iz bajk, z imeni starih poganskih bogov. Vse to, da so se laže spoznali v množini svetlih zvezdic, ki so jim bile vodnice na samotnih potih po pustinja in na nevarnih voznjah po neizmernem morju.

„Kako rada bi tudi jaz poznala po imenu vse zvezdice, pa jih je toliko!“ je vzkliknila.

„Ni tako težko, srček,“ ji je odvrnil očka. „samo malo dobre volje je treba, pa veliko ljubezni do narave in božjega stvarstva. Tega ti pa ne manjka. Tudi ni treba, da poznaš vse zvezde po imenu. Za začetek bo zadostovalo, da se spoznaš z glavnimi in najlepšimi skupinami zvezd, ali kakor tudi pravimo z glavnimi ozvezdji. In ker posebno ljubiš živalce, te bom najprej seznanil z ozvezdijma Velikega in Malega medveda. Sicer bi bil april za iskanje Velikega medveda ugodnejši. Ker te bom pa ob isti priliki seznanil še z drugim ozvezdjem, bo prihodnja sobota kaj ugodna.“

„Če nama le ne bo vreme skvarilo nočnega izprehoda k zvezdicam!“ je vzdihnila Ksenija.

Pa je prišla težko pričakovana sobota, lepa kakor sta si jo le mogla želeči naša zvezdoslovca.

Zvezdica za zvezdico se je vžigala na temnomodrem nebu.

Ob devetih zvečer je zaklical očka: „Ksenija, pokliči mamico, da gremo. Zadnji čas je za zvezdoznance tvoje starosti.“

Hitro je bila mlada zvezdoslovka pripravljena, da spremi starše na travnike ob severovzhodni obali jezera in se prvič seznanil s prijateljicami svojih sanj, ki so ji vsako noč pošiljale pozdrave iz neznanih daljav.

„Glejšta te lepe zvezdice tam gori na levi strani!“ vzklikne Ksenija, ko so bili na mestu.

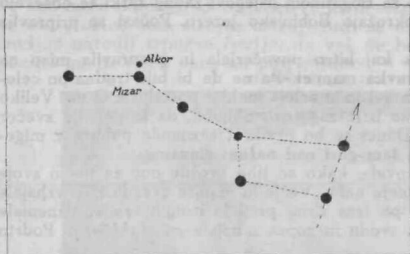
„Zvezdoznanci ne pravijo na levi strani, ampak na zahodu, to je na oni strani, kjer je zašlo sonce. Le pomisli, če se sedajle obrneš, pa so tvoje zvezdice na desni.“

„Kako pa vem, kje je zahod?“ vpraša mala radovednica.

„Prav, prav kmalu boš znala določiti glavne smeri neba, to so sever, jug, vzhod in zahod. Za sedajle ti povem le toliko, da je stran neba, na kateri je Sonce, ko zazvoni pri Sv. Janezu poldne in se oglašča tvoj želodček ter želi kosila, jug. Ravno nasproti, tam kamor si obrnjena sedaj, je sever. In če gledaš proti severu, imaš na levi strani zahod in na desni strani vzhod.“

„Torej na zahodno stran neba poglejšta moje zvezdice. Ena, dve, tri, štiri, pet, šest, sedem jih je. Štiri tvorijo vogale četrkotnika, tri pa se ga drže kot nalomljen držaj.“

„Vidiš, vidiš! Kar sama se boš spoznala med zvezdicami, pa nič ti ne bo treba moje pomoči,“ ji odvrne očka. „Saj to, kar si sedaj našla sama, je ravno ozvezdje, s katerim sem te hotel najprej seznaniti. Teh sedem zvezd tvori Veliki voz. Štiri zvezde v obliki četrkotnika so voz, ostale tri pa ojnica. Misli si zvezdice

Veliki voz

zvezdane s črtami, kakor bi doma na poli papirja zvezala točke z ravnimi črtami!“

„Joj očka! Jutri bom poskusila narisati tudi v svoj zvezek teh sedem zvezdic in jih zvezati z ravnimi črtami, da dobim lik Velikega voza.“

„Veliki voz je pa le del tega ozvezdja. Še z nekaterimi zvezdami v neposredni bližini tvori ozvezdje: Veliki medved. Velikega medveda boš našla vedno na nebu, pa če ga boš iskala poleti ali pozimi, spomladi ali jeseni. Sedajle ga vidiš na zahodni strani, novembra ga boš ob istem času našla nizko na severni strani, februarja na vzhodu, maja pa zopet na severu, a to pot visoko na nebu. Pa tudi sedajle, ko stojimo tukaj v učenih razgovorih, lahko opaziš, kako se Veliki voz počasi pomika dalje: voz naprej, ojnica za njim. Kakor vse druge zvezde, krožijo tudi zvezde Velikega voza v krogih okoli točke na nebu, ki je edina mirna.“

„Kje pa je ta čudna točka, okoli katere krožijo vse zvezdice?“

„Le potrpljenje! Takoj se boš seznanila z njo. Poišči zadnji dve kolesi Velikega voza, zveži jih v mislih s črto, kakor bi naredila to doma v zvezku in podaljšaj to črto in kmalu boš naletela na svetlejšo zvezdo, na zvezdo „Tečajnico“ ali „Severnico“.

„Res — jo že imam. Skoraj za petkrat sem morala podaljšati zvezno črto med obema zadnjima kolesoma, da sem jo našla. Pa zakaj ji pravimo „Tečajnico“? Ali je to v kakšni zvezi z besedo tečaj, kakor imamo n. pr. pri vratih tečaje, okoli katerih se vrte krila vrat?“

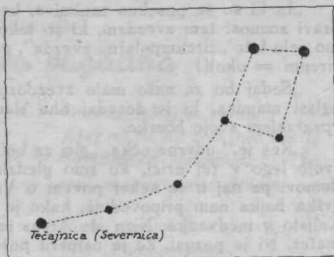
„Uganila si! Tečajnica je najbližja svetla zvezda v bližini severnega tečaja. Tako blizu mu je, da si lahko misliš, da je tam severni tečaj. In okoli severnega tečaja se vrte vse zvezde. Bolj ko je zvezda oddaljena od tečaja, v tem večjih krogih riše svoje večne tire na nebesnem oboku.

No, in sedaj boš lahko vedno našla glavne strani neba, kjer koli boš hotela. Najprvo boš poiskala zvezde Velikega voza in z njegovo pomočjo zvezdo Tečajnico. Če boš gledala proti Tečajnici, boš imela pred seboj sever, za sabo jug, na levi zahod in desni vzhod. Seveda le ponoči in če ni oblačno.“

„Potem je pa Tečajnica kaj imenitna zvezda, kaj ne?“

„Seveda, posebno v prejšnjih časih. Ona je bila vodnica prvim pogumnim pomorščakom, ki so se drznili v malih, krhkih ladjah na nepregledne morske daljave; ona je vodila naše potnike, ki so potovali po širnih planjavah Evrope, ona je rešila marsikaterega potnika, ki se je zgubil v neznanih krajih.

Za nas tri pa je še posebno zanimiva. Saj je prva zvezda v ojnici Malega voza. Le poskusi najti še ostalih šest zvezd. Skoraj ravno tako so razporejene, kakor zvezde v Velikem vozu, le da niso tako svetle. Svetlejši sta razen Tečajnice le obe zvezdi, ki predstavljata zadnji kolesi voza. Ponekod pravijo tema dvema zvezdama „čuvarja tečaja“, ker sta tečaju najbližji svetli zvezdi, seveda, če izvzamemo Tečajnico. Lahko se ti zgodi, da ob luninem svitu, ali če je zrak meglen, ostalih zvezdic niti ne vidiš. Kakor je Veliki voz le del ozvezdja Velikega medveda, tako je tudi Mali voz del ozvezdja Malega medveda.“

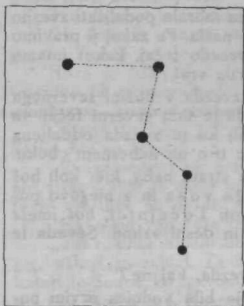

„Samo kako so mogli naši predniki v teh ozvezdjih, ki si mi jih pokazal, videti sliko medvedov. Jaz ne morem najti nobene podobnosti s kakšnim medvedom ali malim medvedkom?“

„Ne vemo danes več, kaj so si mislili stari narodi, ko so prvič krstili skupine zvezd na nebu. Najbrže so hoteli ovekovečiti spomin na kakšen važen dogodek v svoji zgodovini ali na kakšnovažno osebo svojega ljudstva ali junaka iz svojega bajeslovja. Tudi danes imenujemo kak velik most po zaslužnem možu, ali pa mu postavimo spomenik, ki mu ni prav nič podoben. Pomisli samo na Napoleonov spomenik v Ljubljani, ki tudi ni nič podoben Napoleonu.“

„Ki naj nas pa vedno spominja na francoski narod in na velike žrtve, ki jih je daroval za naše osvobojenje,“ pripomni Ksenija.

„No vidiš! In sedaj hitro še eno ozvezdje, potem pa domov. Podaljšaj črto, ki si jo v mislih začrtala na nebu od obeh zadnjih koles Velikega voza do Tečajnice še dalje in prišla boš do ozvezdja petih velikih zvezd, ki imajo obliko latinske črke W.“

Kasiopeja

„Jo že imam, glejta, glejta jo tam gori, ravno na nasprotni strani od tečaja kot „Veliki voz“!“

„Ime ozvezdja je Kasiopeja.“

„To ime si je pa težko zapomniti! Kdo pa je bila ta žena?“

„V grškem bajeslovju je bila Kasiopeja etiopska kraljica. Po milosti boginje Minerve je bila z vso svojo rodbino postavljena med zvezde. Zato so v bližini ozvezdja Kasiopeje še ozvezdja Cefeja, njenega soproga, Andromede, njene hčerke in junaka Perzeja, ki je rešil Andromedo iz oklepa morske pošasti. S temi ozvezdji se pa zaenkrat še ne bomo seznanili. Dovolj bo, če boš poznala največja in najsvetlejša ozvezdja.“

„Kakor so tri, s katerimi sem se seznanila danes!“

„In ki so še posebno zanimiva, ker jih vidimo pri nas celo leto. Zato pravi znanost tem zvezdam, ki so tako blizu tečaja, da jih lahko opazujemo celo leto „circumpolarne zvezde“, po latinskih besedah: pol = tečaj in circum = okoli!“

„Sedaj bo za našo malo zvezdoznanko čas, da gre v posteljico,“ se oglasi mamica, ki je dosedaj tiho sledila razlagam očka in radovednim vprašanjem svoje hčerke.

„Res je,“ odvrne očka, „glej za koliko so že spremenila naša ozvezdja svojo lego v tej urici, ko smo gledali čuda zvezdnatega neba. Na poti domov, pa naj ti še nekaj povem o Velikem in Malem medvedu. Stara grška bajka nam pripoveduje, kako je boginja Juno spremenila lepo vilo Kalisto v medvedko. Njen sin Arcas je nekega dne na lovu srečal svojo mater. Ni je poznal. Že je nameril puščico nanjo, kar se približa bog Jupiter in postavi obadva kot velikega in malega medveda med zvezde, kjer jih še dandanes občudujemo.“

In tako je končal prvi sprehod pod zvezdnatim nebom.

(Dalje.)

Griša Koritnik
Samosrajčnik

*Negodè sem, kakor veste,
— vseh nadlog nadloga —
boren samosrajčnik s ceste,
zajček brez brloga.*

*Vendarle veselo pojem,
brez skrbi in zlega,
kamor pridem, sem na svojem,
ose se mi prilega.*

*Naj bo toplo ali hladno,
rožno ali belo —
vreme je vsekdar prikladno
za srcé veselo!*

Sojatoslav

Volkova pogodba

*Volk Rjavina gre po svetu
ves sestradan, suh in trd.
Pota k ovcam so zaprta.
Grenek ga raznema srd.*

*Tih premišlja na razpotju:
Treba spremeniti zgodbo.
Glejte, z ovcami napravil
bom prijateljsko pogodbo.*

*Ovce so takoj se zbrale.
Zdaj ne bo jih volk več davil.
So pogodbo podpisale,
volk jo je pri priči spravil.*

*Potlej zgrabil je najmlajšo,
bila je za kolkovino.
No, potem je vsako jutro
k čredi šel po desetino...*

Iz dnevnika Petačeve Anče

MAMA

TO JE PA MOJA MAMA. VE-LIKA JE IN IMA DOLGO KRILLO IN ŠIROK PREDPASNIK. V NEDELJO PA SE OBLEČE V ZAKMAŠNO OBLEKO IN TAKRAT JE POSEBNO LEPA. MOJA MAMA VSE VE IN VSE ZNA. ŠE TO VE, KAKO SE KOZLU BRADA NARIŠE, ČEPRAV SE TEGA NI NIKOLI UČILA. LE ZADNJIČ NI VEDELA, KAJ BI ODGOVORILA NAŠEMU CENKU, KO JO JE VPRAŠAL: »MAMA, POVEJ, KAKO DALEČ OVCA PLJUNE.« PA NI BILA MAMA KRIVA, DA MU NI ZNALA ODGOVORITI, AMPAK CE-

NEK, KER TAKO NEUMNO SPRAŠUJE. SAJ OVCE VENDAR NE PLJUJEJO. AMPAK CENKU NI ZAMERITI, DA JE NEUMEN, SAJ JE ŠELE ŠTIRI LETA STAR.

MAMO IMAMO VSI RADI. KADAR SE PRIKAŽE S PEHARJEM NA DVORIŠČU, PETELIN VESELO ZAKIKIRIKA IN VSE KOKOŠI SE VSUJEJO OKOLI NJE. TUDI DIMKA VESELO ZAMUKA, KADAR STOPI MAMA V HLEV IN PRAŠIČI V SVINJAKU PRIJAZNO KRULIJO IN VIHAJO REPKE, KADAR JIM PRINESE POLN ŠKAF PIČE. NAŠA MAMA SKRBI ZA NAS VSE, DA NISMO LAČNI. NAJRAJE JO IMAM PA JAZ. ZADNJIČ JE IMELA GOD. TAKRAT SEM JI VOŠČILA:

LJUBA MAMA MILA,
DA BI VEDNO SREČNA BILA,
DA BI DOLGO ŠE ŽIVELA,
VEDNO RADA ME IMELA.

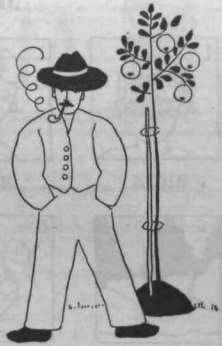
JAZ PA HOČEM PRIDNA BITI,
RADA DELATI, MOLITI,
DA BOŠ ZADOVOLJNA Z MANO,
S SVOJO LJUBO HČERKO ANO.

TO PESEMCO SEM SESTAVILA SAMA. ATA PRAVI, DA JE LEPA. KO BOM VELIKA, BOM PESNICA.

ATA

MOJ ATA JE KMET. ZELO JE PRIDEN. OD JUTRA DO VEČERA JE NA POLJU, NA TRAVNIKU ALI V GOZDU IN ORJE, SEJE, SADI, SEKA IN KOSI. UČEN PA NI TAKO KAKOR MAMA. ZADNJIČ, KO MAME ZJUTRAJ NI BILO DOMA, MI JE POMAGAL OBLEČI SE. SAJ SE ZNAM SAMA OBLEČI, AMPAK NALAŠČ SEM SITNARILA, DA BI MI POMAGAL, KER SEM VEDELA, DA BO KAJ NAROBE NAREDIL. PA MI JE RES ZAPEL PREDPASNIK SPREDAJ NAMESTO ZADAJ. TO SEM SE SMEJALA, KO SEM MU POKAZALA, KAKŠNA AVŠA SEM. PA NI BIL NIČ HUD.

MENE IMA POSEBNO RAD, KER SEM EDINA DEKLICA PRI HIŠI. OSTALI NAŠI OTROCI SO SAMI BUČMANI. VEČKRAT MI PRAVI, DA MI BO KUPIL LEPE RDEČE KORALDE, KADAR BOM VELIKA. ZDAJ PA ME JEMLJE POVSOD S SEBOJ, KAMOR GRE. NAJRAJE SVA PRI ČEBELNJAKU. OB NEDELJAH SEDIVA CELE POPOLDNEVE PRED NJIM IN OPAZUJEVA ČEBELICE, KI PRILETAVAJO IN ODLETAVAJO. VELIKO ŽE VEM O TEM, KAKO ŽIVE IN ŽE LOČIM ČEBELICO OD TROTA. ČEBELICE SO PRIDNE. TROTJE SO PA LENI. ZATO JAZ TROTOV NE MARAM. KO BOM VELIKA, NE BOM NIKOLI TROT. SAJ PA TUDI BITI NE MOREM, ZAKAJ TROTJE SO SAMO MOŠKI.

Mala Anica je prinesla kosilo. A ne najde očeta, ne bratca in ne malega psička. Kam so izginili?

Velikansko trto imajo v občini Fosmando v Italiji. Njen obseg znaša pri tleh nad 1 meter, dolga pa je nad 20 m. Na leto obrodi tudi do 800 kg grozdja. Stara je baje nad 150 let. — Škoda, da ne raste takšna trta tudi pred vašo hišo.

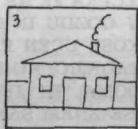
Miček — tiček

MIČEK

MATI

DOM

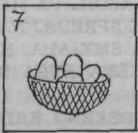
GOZD

GRMOVJE

PTIČ

GNEZDO

MLADIČ

1 PA PRAV NIČ NE UBOGA 2. SKRIVAJ SE ZGUBI
OD 3 IN POHITI V 4. V 5 ZASLIŠI ŽVRGOLETI 6. »AHA!
TU BO ?!« SI MISLI 1 IN PREIŠČE 5. RES NAJDE KMA-
LU V 5 LEPO 7 IN V NJEM ŠTIRI 8.

Fr. Sever
Trgatev

Œj, oktober,
ti si dober!
Za dobrote
poskrbiš,
grozdje sladko
nam zoriš.
Prišel je
trgatev čas —
to veselo
bo pri nas!

Res si dober,
ti oktober!

NAŠA POŠTA

Spoštovani g. urednik!

Danes Vam prvič pošiljam pismo in rešitev ugank. Večkrat sem že rešil uganke, a nisem imel toliko poguma, da bi Vam jih poslal. Danes sem se pa le toliko ojunatil. Vse uganke so bile zelo lahke, le prvo je bilo treba bolj dolgo »gruntati«.

Ambrožič Lojze,

učenec IV. razr. na Dobrovi pri Ljubljani.

Spoštovani g. urednik!

Dovolite, da se še jaz oglasim iz našega Polhovega Gradca. Čeprav Polhov Gradec ni zelo velika vas, sem vseeno ponosna na svoj rojstni kraj. Tukaj je bil rojen ameriški škof Jakob Trobec. Lani smo obhajali stoletnico njegovega rojstva. Tudi slavni skladatelj Gregor Rihar je naš rojak. Hodim v IV. razred za oddaljene, ker imam predaleč, da bi hodila vsak dan. Do šole imam namreč eno uro in pol. »Vrtec« vsak mesec že komaj pričakujem. Zelo rada rešujem tudi uganke.

V imenu vseh polhograjskih »Vrtčarjev« Vas pozdravlja

Plestenjak Neža,

učenka IV. razr. za oddaljene v Polhovem Gradcu.

Spoštovani g. urednik!

Tudi jaz sem se odločil, da Vam pišem nekaj vrstic. Doma sem iz Borovnice, ki je znana po viaduktu in slapovih Pekla pri Borovnici.

Hodim v III. razred ljudske šole in sem naročnik »Vrtca«, ki ga rad prebiram. Zelo so mi všeč povestice v »Vrtcu«.

Vas pozdravlja

Srečko Kovačič,

učenec III. razr. ljudske šole v Borovnici.

Spoštovani g. urednik!

Dovolite, da se drznem stopiti tudi jaz med koticarje v Vašem cenjenem listu. Hodim v IV. razred III. odd. osnovne šole v Studenicah. Jako se zanimam za povesti, ki izhajajo v »Vrtcu«. Rada prebiram

vsako knjigo, najrajši pa »Vrtec« in »Lučko«. Najljubša predmeta sta mi prosto spisje kakor tudi slovenščina, zgodovina in ročno delo. Na »Vrtec« sem naročena že drugo leto, na »Lučko« pa kar izhaja.

Danes se prvič oglašam in prosim, da tudi mene vpišete v svoj kotichek.

Naročnike in Vas, g. urednik, lepo pozdravljam.

Mirica Prečern,

učenka IV. razr. III. odd. ljudske šole Studenice pri Poljčanah.

Cenjeni gospod urednik!

Danes Vam prvič pišem. Sem prvo leto naročnica in mi »Vrtec« zelo ugaja. Upam, da ne bo požrl mojega pisemca Vaš požrešni koš. Če ga ne bo požrl, tedaj Vam bom še pisala, drugače pa ne.

Doma sem v gorenjski kotlini v svetovno znanem kraju na Bledu. Sredi Bleda je lepo jezero. Sredi jezera je otok, posvečen Materi božji. Nad jezerom se dviga starodavni grad, nekdanj last briksenških škofov. Vas iskreno pozdravlja

Zupančič Marica,

učenka VII. oddelka na Bledu.

Spoštovani gospod urednik!

Tudi jaz sem naročnik »Vrtca«, ki mi zelo ugaja. Le žal, da je pri nas tako malo naročnikov tega tako lepega mladinskega lista. Zelo mi ugaja povest »Spisi Durakovega Jurčka«. Zelo rad rešujem tudi uganke. A na žalost »Vrtec« večkrat prepozno dobim v roke, tako da rok za pošiljanje rešenih uganek že poteče.

Sedaj v 7. številki »Vrtca« upam, da sem uganil vse uganke prav, in jih Vam pošiljam. — Te uganke so bile zelo trd oreh zame, posebno prva. Zelo bi bil vesel, ko bi me žreb zadel.

Z odličnim spoštovanjem

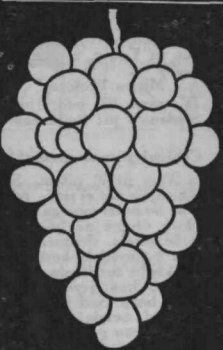
Markovič Marjan,

učenec 6. razr. osnovne šole v Št. Janžu na Dolenjskem.

Pri pomba: »Vrtec« bi moral vedno dobivati pravočasno, ker izhaja redno pred prim. Krioda mora biti kje drugje. Spo-roči drugič take nerednosti upravi lista.

SKRITE STEZICE

1.

G	R	O	Z	D			
G				!			
N				E			
R				E			
E				K			
O				J			
P				O			
Z				N			
A				R			
D				A			
V				T			
J	E	J	Z	A	G		
I	N	O	E	I	N	Z	O

2.

RAZMETANE ČRKE

S	V	E	I	O	B	E	L	A	
D	A	P	A	M	A	L	O		
I	N	K	A	R	D	V	S	P	O
M	I	Z	S	O	F	Z	V	L	L
A	S	K	A	S	E	T	I	N	D
A	P	S	D	O	H	A	L	O	
K	R	-	Z	H	I	F	E	S	E
D	R	C	G	-	D	V	N		

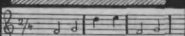
3.

-KOŠEK-

S	D	E	E	E	Z	J	J	A
Z	A	Z	D	C	E	A	J	D
								
D	Z	R	L	K	O	E	O	O
O	O	E	E	O	L	S	V	B

4.

S R C E.

				L	E	C	A
				P	O	P	R
				P	E	A	H
				T	J	O	B
				E	S	R	I
				S	R	Š	E

5.

Zmešnjava

Lena—jed, dekle—ponje, krt—teče, res—da, oba—sto, pek—te, ker—to.
(Sestavi iz vezanih besed po eno besedo in uredi!)

6.

Uganka

V zibelki sem črna,
ko zrastem, sem bela —
spet črna postanem,
ko bom dozorela.

Odkrite stezice v 1. številu »Vrtca«:

1. Po dežju je dosti gob.
2. Kakršna setev, takšna žetev.
3. Ne po rožah, po trnju gre pot v nebesa.
4. Ne bahaj se s tujim perjem.

Štiri uganke so rešili: Sv. Andraž: Bolha Jožica. — Begunje pri C.: Zrinšek Anton. — Beltinci: Sprager Venčeslav. — Beograd: Jug Jelica. — Bled: Jamar Malči, Korosec Ida, Gogala Franc, Markelj Francka, Sabernik Pepca, Rabič Helenčica, Burja Marija, Koren Angela. — Blejska Dobrava: Láharnar Helena. — Bohinjska Bistrica: Skan-tar Olga, Ogrin Marica. — Braslovče: Ajdnik Tončka, Skaberne Kurt. — Bukavica: Kalan Rudolf, Benedik Marica, Stibelj Francka, Tavčar Francka, Bihtaršič Majda, Sifrar Tilka, Kankelj Jože, Golob Viktor, Dolenc Marjan, Benedičič Stanka, Sifrar Janez, Pintar Jože, Dolenc Janko, Fink Jelka. — Celje: Hojkar Breda, Fazarinc Anica, Senica Joža, Drobne Marija, Zabav Justina, Dolenc Franciška, Dušak Marija, Veber Magda, Magajna Nada, Kvas Marija, Vidic Nada, Spiljak Katarina, Podgornik Anica, Vajs Gertruda, Javornik Branka, Divjak Fanika, Jakopin Hermina, Sega Regina. — Cerklje pri Kr.: Česen Angela, Novak Tilka. — Češnjica: Stare Francka, Odar Marija. — Črni vrh: Burjek Janko. — Črnomelj: Metelko Milka, Klemenc Marija, Kmetič Zofka, Jerman Stanka, Ilenič Zofka, Klemenc Vali, Bohte Marija, Mitek Dragica, Sterk Ana, Zgaga Angela, Svaiger Mici, Svaiger Ani, Mitek Angela, Zelko Ivanka, Weiss Lea, Konda Franc, Kure Jože, Muhvič Peter, Matko Alojz, Ilenič Alojz, Stariha Franc, Miketič Janko, Burja Janez, Butala Ivan, Vajs Martin, Kramarič Tone, Rožič Stanko, Schweiger Stanko, Pездire Martin, Speh Slava, Gašperšič Frančka, Curk Mici, Grahek Tina, Jerman Pavla, Kobe Janez, Doltar Janko. — St. Danija: Drag Ferdinand, Kumprej Mihael, Žvab Alojzij. — Davča: Peternelj Cilka, Frelj Stanko, Prezelj Ivan, Rant Ivan. — Dobrava pri Lj.: Prek Pepca, Zalaznik Ivica, Kušar Ivica, Košir Rozka, Puc Marija, Zalaznik Milka, Rotar Mimi, Urbančič Milka, Galič Ivan, Božič Franc, Gregorc Ivan, Perme Jakob, Mikuž Marija, Zadnikar Lojzka, Košir Anton, Peklaj Zofka, Korenič Slava, Clemente Nadica in Anica, Ambrožič Lojzek, Lampret Ivan, Čučna Cecilija. — Dobrna: Brez podpisa. — Dol pri Hr.: Zajec Miroslava. — Dolž: Učenci višje ljudske šole. — Dovje: Latrič Stanka, Suštar Matevž. — Dražgoše: Jelovčan Katica, Gosar Ciril, Kavčič Cilka, Kristina, Doroteja in Jera, Preve Stanka. — Drenov grič: Belin Marijan, Demšar Jelka, Friškovec Olga, Jelovšek Andrej, Jesenko Manca, Kováč Franc, Kržmanec Franc, Novak Erika, Novak Pepca, Permosa Jožefa, Popit Ivan. — Gerjuše: Župan Ludvik, Prestar Ziga. — St. Janž, Dol.: Markovič Marjan. — Jevnica: Slapničar Ivanka. — Jezero: Schein Malči, Pristovo Leopold. — Ježica: Kunavar Janez. — St. Jošt n. Vrh.: Tominc Anica, Stanonik Franciška. — Sv. Jurij ob j. žel.: Bajec L., Gašperšič S., Glavač M., Gobeč K., Klajnshek J., Krajnik M., Ladiha Z., Laščak E., Lontar A., Mravljak J., Pahovec K., Pečar M., Plansteiner M., Rojc F., Romih S., Selič I., Solarik Š., Stante K., Urleb A., Zdolshek R., Zupanc M., Zerdoner M. — Kamna gorica: Eržen Marija, Dolehč Milka. — Kamnik: Ogrin Franc, Regal Janez. — Kočevje: Hočevar Andrej, Kuntara Erika, Kajfež Spasenija, Jakopin Stanka, Paradiž Bojan, Willitzer Darinka, Lorbar Mile, Schleimer Ginter, Jug Dušan, Strahovnik Marija, Rupnik Helena, Blejec Srečko, Blenkuš Alojzij, Čuk Dušan, Gorše Franc, Kobols Brigita. — Kokrica: Kurat Mira. — Kranj: Srebrnjak Marica, Fabiani Rafko, Petek Edl. — Kranjska gora: Hlebanja Rozalija. — Križe: Kralj Ivana, Oblak Klara, Leban Marija, Ribnikar Ana, Roblek Ivan. — Laško: Rabič Marjana. — Lesce: Zagar Ida, Dežman Angela. — Dol. Leskovec: Kukovič Stanko. — Litija: Orel Breda, Bračko Vojica, Samsa Eva. — Ljubljana: Pelicov Majda, Komar Darinka, Benedičič Anica, Ribarič Marjan, Kurent Andrej, Požar Božo, Žužek Berta, Langus Janez, Adamič Stane, Silvester Marta, Stepec Bogdan, Sedej Ladislav, Aleš Vladimir, Bernik Tine, Krajec Stanislav, Keber Franci, Grobelšek Viki, Hočevar Viki, Kamšak Drago, Sporn Stanko, Černič Majda, Bidovec Darija, Stibilj Milko, Meršal Joško, Kržin Boža, Drusani Viki, Biščak Jože, Zidar Pavel, Accetto Nada, Čuček Drago, Dobrilovič Marija, Senk Marija, Tavčar Nada, Videnshek Bogumila. — Loke pri St. Jur.: Cestnik Slavka, Matko Andrej, Kos Vinko, Hribernik Slavka, Lesjak Josip, Lukman Anton, Hrvat Jože, Dobar Stanko. — Loke pri Zag.: Rabavc Minka, Gožte Jože, Šum Anton, Sajovic Alojz, Flere Leopold. — Loški potok: Bartol Jožefa, Debeljak Ivanka, Lavrič Ančka, Lavrič Pavla, Mohar Ivana, Puhar Leopold, Rojc Stana. — St. Lovrenc: Zupančič Jožefa, Pugalj Bogdan, Skorjaj Angela. — Lož: Zdenka in Jožka Sepec. — Lučine: Dolinar Tone, Jože, Lipe. — Malenski vrh: Demšar Martinka,

Maribor: Bogataj Zlatka, Trstenjak Zdenka, Trampuh Verica, Požarnik Joška. — Medvođe: Kopač Drago in Danica. — Mekinje: Grilj Slavka, Rebol Branko, Pančur Joško, Kalinšek Stefan, Melešič Pavelca, Gradišek Feliks, Hočevar Janez, Zlatnar Franc, Zdošek Avreljia. — Mengeš: Simene Minka in Joško. — Mežica: Sevšek Franc, Čegovnik Alojzij, Grauf Jožef, Lednik Regina, Mališnik Slavko, Vevar Tomaž. — Moravče: Firm Barbara, Knez Anka, Novak Francka, Kumer Franciška. — Nova Stifta: Špek Zofija, Gluž Amalija, Vevšnik Ivana, Hacin Alojzij. — Polhov Gradec: Petrovc Janez, Ašič Renata, Božnar Joži. — Poljane n. Sk. L.: Kristan Marinka, Knopnik Anton, Kalan Marija, Pintar Marinka, Oblak Polde. — D. M. v Polju: Zajc Marica, Podobnik Ivan, Zajc Ivan, Škerjanc Mimica, Jelnikar Ana, Kukovica Helenka, Tavčar Marija. — Preddvor: Čudertman Cirila, Mirko, Slavko in Vinko. — Preska: Cirman Dežica, Rebolj Majda. — Prevalje: Pridgar Franc. — Primskovo pr. Kr.: Zaplaznik Milena, Peiko Anica. — Ptuj: Zazula Stanko. — Radovljica: Demšar Tomaž, Rabič Boris. — Radvanje: Pristovnik Anica. — Ribičev laz, Boh.: Resman Pavla. — Ribno: Pogačnik Jerica. — Rožni dol: Bele Ivan, Jakša Antonija, Jakša Jožef, Kapš Anica, Krštinč Rozalija, Meglič Ivanka, Pavše Alojzija in Zinka, Plut Francka, Potočar Alojzij, Badovan Jožef, Bauh Albina, Skedelj Franc, Stalcar Stanko, Traje Alojzij, Vidmar Alojzija. — St. Rupert: Jaki Zofka. — Selca: Bertoncelj Angelea, Krek Ivanka, Režek Minka, Rovtar Francka. — Semič: Doltar Dragica, Kokošar Ivica, Novak Mihela, Sušteršič Irena, Sevnica: Bevc Danica, Dežman Slavko, Dernovšek Miloš, Gorjanc Martin, Jančič Milan, Kladnik Inka, Simončič Izidor, Stergar Pavel, Santej Majda, Zvegljč Marica. — Stari trg pri Ložu: Antončič Vera, Baraga Franc, Kokošič Stanko, Pavlič Tina, Ravšelj Franc, Znidaršič Dušan, Baraga Marija. — Stari trg ob Kolpi: Fabjan Francka. — Soteska: Ghebe Josip. — Srednja vas: Arh Stanko, Sodja Marija, Sodja Iva, Mikelj Stefka. — Stična: Erjavec Milan, Hribar Jožefa, Jakoš Ana, Kokalj Melhijor, Lavrič Sonja, Lazar Ivan, Leskovec Branko, Medved Alojzija, Miklič Gabrijele, Roglič Ida, Strmole Ivan, Stritof Franc, Vahčič Aleksander. — Stražišče pri Kranju: Hafner Vera, Jereb Vladimir, Kunstelj Francka, Likar Marinka. — Studenice: Prešern Marica. — Škofja Loka: Ahčin Andrej, Langerhole Ivanka, Prevodnik Jož., Stukl Mirica. — Smartno pri Litiji: Penik Egidij. — Smartno pod Smarno goro: Kajzar Cecilija, Sever Matija. — Smihel pri N. m.: Mežan Zora. — Teharje: Dimec Anica, Zohar Matilda. — Trebnje: Juvanc Jože. — Vavta vas: Berdavs Zora, Dular Jožica, Glavan Ida, Golob Anica, Jaklič Stefan, Jakše Pepca in Tončka, Oblak Janko, Picelj Slavka, Primožič Vlasta, Pufelj Verona, Rakošek Fanika, Šali Jože, Ševica Marija in Mimica, Spelič Marica, Spelko Tone, Zoran Anica, Zupančič Vida. — Valenja: Rejc Jožica. — Velika Nedelja: Bešvir Jožef. — Velike Poljane: Jamnik Janez in Jože, Novak Jožef, Peterlin Franc, Skrajnar Jožefa, Sporar Franc. — Velesovo: Mavec Terezija. — St. Vid n. Lj.: Arhar Marijan, Gortner Viktor, Hren Stanko, Kosec Marija, Mlakar Mira, Papež Maksim, Zebovec Slavica. — St. Vid pri Stični: Omahen Marija. — Videm ob Savi: Zalar Milena. — Voklo: Vehovec Ciril. — Vrhnika: Caserman Andrej, Grom Franc, Hren Janez, Jelovšek Majda, Knapič Stefka, Meseč Julič, Osredkar Cirila, Petkovšek Ana, Umek Valburga. — Zg. Zadobrava: Čajhen Marija. — Zagorje: Drole Janez, Drnovšek Minka, Jeran Marija, Forte Milica in Valčič, Klemenčič Marija. — Zasip: Golc Jerica. — Železniki: Thaler Franc.

Tri uganke so rešili: Sv. Andraž: Ušen Ivanka. — Bled: Svetina Franc. — Cerklje pri Kr.: Cesen Angela. — Kočevje: Horvat Stefan. — Mengeš: Festen Albina, Gregore Marija, Jenko Franc, Kosec Ana, Kosmač Kristina, Levec Marija, Loboda Draga, Orel Vera, Per Vida, Rojnik Anica, Štampelj Feliks. — Kranj: Potočnik Minka.

Izrečani so bili in dobe nagrade: Vehovec Ciril, Voklo; Debeljak Ivanka, Loški potok; Prek Pepca, Dobrava; Kukovičič Stanko, Dol. Leskovec; Umek Valburga, Vrhnika.

Opomba: Rešitev ugank sprejemamo le do 15. v mesecu.